

Sent með tölvupósti
Reykjavík, 13. janúar 2023

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
v.t. Guðrún Hafsteinsdóttir form.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttur, mútubrot o.fl.), 432. mál, 153. löggjafarþing.

Bændasamtök Íslands styðja þær breytingar sem lagðar eru til með frumvarpinu en þrátt fyrir að umsagnarfrestur sé liðinn er málið þó enn óafgreitt í nefnd. Samtökin vilja því nota tækifærið og koma á framfæri tillögum að breytingum við 3. gr. frumvarpsins svo hljóðandi, ásamt meðfylgjandi rökstuðningi:

Við nýja grein, 10. gr. a., bætist við nýr töluliður, 5. tl. sem kemur til viðbótar þeim skilyrðum sem þar eru talin upp og varða skattlagningu tekna starfsmanna, stjórnarmanna eða annarra sérhæfðra ráðgjafa, en lagt er til að þessar tekjur séu skattlagðar sem fjármagnstekjur en ekki launatekjur, með tilliti til mikilvægi slíkra fyrirtækja. Tillaga samtakanna er svohljóðandi: „Um sé að ræða þjóðhagslega mikilvæg fyrirtæki sem eru mikilvæg til að styrkja áfallaþol samfélagsins.”

Að teknu tilliti til framangreindrar tillögu er hún rökstudd með svo felldum hætti:

Ljóst er að þótt eftirsóknarverð störf séu öllum hagkerfum mikilvæg þá er að einhverju leyti hægt að greina fyrirtæki og störf sem þau bjóða eftir þjóðhagslegu mikilvægi þeirra. Á liðnu ári voru tillögur sem miða að því að efla fæðuöryggi lagðar fyrir ríkisstjórn, enda fáar áskoranir ofar á blaði samfélagsins en sú að tryggja nægilega sjálfbæra framleiðslu matvæla.

Færa má rök fyrir því að hagsmunir almennings af nýsköpun sem styrkir stoðir fæðuöryggis og áfallaþol samfélagsins séu ríkari en þeirra sem veita þjónustu sem nýtist fáum eða telst til munaðar. Auðveld leið til að auka hvata frumkvöðla til að fara í rekstur sem talinn er mikilvægur þjóðar- eða landsöryggi er að veita þeim einfaldar ívilnanir tengdar skattlagningu á kjör starfsfólks sem endurspeglar mikilvægi þeirra.

Nýsköpunarfyrirtæki eru, eðli málsins samkvæmt, mörg í erfiðri lausafjárstöðu og eiga erfitt með að keppa við stöndug fyrirtæki um starfsfólk með launum einum. Þeirra lausn á þeim vanda hefur því gjarnan verið sú að bjóða starfsfólki hlut í fyrirtækinu eða kauprétt á hlutabréfum þess. Með þeim hætti getur starfsmaðurinn leyst út virði starfs síns síðar á líftíma fyrirtækisins þegar virðið hefur raungerst fjárhagslega. Þetta veitir starfsfólki einnig tækifæri til að elta tækifæri sem samrýmast áhugamálum þeirra og metnaði þrátt fyrir skerðingu á tekjum í fyrstu. Dregið var verulega úr gagni þessarar lausnar þegar innleitt var að sala hlutabréfa sem fengin eru í gegnum laun eða kauprétti tengd starfskjörum er skattlögd eins og tekjuskattur en ekki fjármagnstekjuskattur. Þótt slík skattlagning sé í mörgum tilfellum réttlætunleg, er þess virði að íhuga hvort tilefni sé til að gera undanþágu á þessari reglu fyrir fyrirtæki sem fara inn á starfsgreinar sem taldar eru þjóðhagslega mikilvægar, samanber rökstuðning að framan.

Ekki þarf að leita langt yfir skammt til að koma auga á gagnsemi fjárhagslegra hvata til nýsköpunarfyrirtækja. Sem dæmi má nefna að ríkisstjórn Búlgaríu tók þá ákvörðun árið 2012

að veita fjármagni til að hvatavæða nýsköpun og mæla afraksturinn með frammistöðuvísun. Samanlagt voru veittar skattalegar ívilnanir að fjárhæð 15 milljarða evra í verkefnið. Að sjö árum liðnum hafði beinn virðisauki til búlgarska ríkisins af verkefninu náð ríflega 90 milljörðum evra í beinum tekjum til hins opinbera. Bændasamtökin leggja það til við meðferð málsins að efnahags- og viðskiptanefnd kalli eftir samsvarandi upplýsingum um afrakstur íslenskra nýsköpunarfyrirtækja.

Það liggur í hlutarins eðli að nýsköpunarfyrirtækjum er nauðsynlegt að geta boðið einhverja hvata til hæfs starfsfólks og sérfræðinga ef þeim á að lánast að laða til sín hæfileikafólk. Þetta á sérstaklega við um greinar þar sem þörf er á fágætri sérfræðikunnáttu, enda þarf þá oft að leita út fyrir landsteinana. Ef ekki verður mögulegt fyrir ung nýsköpunarfyrirtæki að bjóða fjárhagslega hvata er hættan sú að illmögulegt verði að bjóða sérhæfðu starfsfólki samkeppnishæf starfsskilyrði. Fari svo glatast tækifæri til þekkingarauka, framþróunar og öflugrar nýsköpunar á Íslandi.

Að því sögðu eru fulltrúar samtakanna reiðubúnir að koma á fund efnahags- og viðskiptanefndar til frekari umræðu og skoðanaskipta.

Virðingarfyllst,
f.h. Bændasamtaka Íslands

Vigdís Häsler
frankvæmdastjóri

Sent með tölvupósti
Reykjavík, 26. janúar 2023

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
v.t. Guðrún Hafsteinsdóttir form.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttur, mútubrot o.fl.), 432. mál, 153. löggjafarþing - viðbót

Að loknum nefndafundi með efnahags- og viðskiptanefnd, dags. 26. janúar, hefur nefndin óskað eftir viðbótar rökstuðningi í kjölfar umræðna á fundinum.

Bændasamtökin styðja þær breytingar sem lagðar eru til með frumvarpinu, sbr. 3. gr. og leggja til eftirfarandi breytingar/viðbætur við áður framlagða umsögn samtakanna ásamt meðfylgjandi rökstuðningi:

1. Samtökin draga til baka þá tillögu sem kom fram í fyrri umsögn um að við nýja grein, 10. gr. a., myndi bætast nýr töluliður, 5. tl., sbr. fyrri umsögn samtakanna, þar sem lögð var til að eftirfarandi viðbót: „Um sé að ræða þjóðhagslega mikilvæg fyrirtæki sem eru mikilvæg til að styrkja áfallaþol samfélagsins.”
2. Í staðinn leggja samtökin til að í skýringum við einstakar greinar frv., sbr. 1. og 3. gr., við lok fyrstu efnisgreinar og á eftir orðunum „...rannsóknar- og þróunarverkefni“, bætist við eftirfarandi texti: „Í samræmi við stefnu stjórnvalda verði þar einkum horft til fyrirtækja sem eru mikilvæg til að styrkja stöðir fæðuöryggis og áfallaþol samfélagsins.“

Að teknu tilliti til framangreindrar tillögu er hún rökstudd með svo felldum hætti:

Mikilvægt er fyrir fyrirtæki í sérhæfðum iðnaði að laða til sín hæft starfsfólk en á þeim markaði er samkeppnin oft hörð. Fyrirtæki á erfiðum fyrstu skrefum í vegferð sinni getur reynst erfitt að keppa við stöndug fyrirtæki með launum einum vegna lítillar veltu miðað við fjárfestingaþörf.

Á Íslandi þarf að vera til staðar fólk sem býr að þeirri þekkingu og færni sem nauðsynleg er til þess að standast alþjóðlega samkeppni og íslensk fyrirtæki þurfa að geta laðað til landsins sérhæft erlent starfsfólk. Hér má nefna að útgefin sérfræðingaleyfi frá Útlendingastofnun, síðustu tvö ár samanlagt, eru 1.432. Að auki hafa einungis 4547 einstaklingar, skv. útgefnum tölum Hagstofu Íslands sl. 4 ár, útskrifast með meistara- eða doktorspróf. Þar af eru 463 í raunvísindum, 362 í verkfræði, framleiðslutengdum greinum og mannvirkjagerð, en einungis 45 í landbúnaði. Það er því á brattan að sækja. Lausnin á þessum vanda nýsköpunarfyrirtækja hefur gjarnan verið sú að bjóða starfsfólki hlut í fyrirtækinu eða kauprétt á hlutabréfum þess. Með þeim hætti getur starfsmaðurinn leyst út virði starfs síns síðar á líftíma fyrirtækisins þegar virðið hefur raungerst fjárhagslega.

Í fæðuöryggisskýrslu sem unnin var fyrir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið af Landbúnaðarháskóla Íslands og Háskólans á Hólum sem kom út í febrúar 2021, kom fram að veikleikar í fæðuöryggi landsins endurspeglast í lykilaðföngum, s.s. fódri, áburði og eldsneyti.

Færa má rök fyrir því að hagsmunir almennings af nýsköpun sem styrkir stoðir fæðuöryggis og áfallalöb samfélagsins séu ríkari en þeirra sem veita þjónustu sem nýtist fáum eða telst til munaðar. Auðveld leið til að auka hvata frumkvöðla til að fara í rekstur sem talinn er mikilvægur þjóðar- eða landsöryggi er að veita þeim einfaldar starfskjaratengdar ívilnanir sem endurspeglar mikilvægi þeirra.

Þegar stefnt er að því marki að skapa efnahagsleg verðmæti þarf að vera auðvelt og hagkvæmt að veita starfsfólki í sprota- og nýsköpunarfyrirtækjum hlutabréf og kauprétti sem hluta af starfskjörum. Með framangreindri tillögu samtakanna er verið að horfa til þess að jafnframt sé einblínt á nýsköpunarfyrirtæki sem styrkja stoðir fæðuöryggis, án þess að eingöngu sé horft til stærðar og veltu.

Innlend framleiðsla á áburði og fôðri er afar mikilvæg stoð við fæðuöryggið sem þörf er að styrkja en slík framleiðsla er fjárfrek í upphafi og krefst afar sérhæfðar þekkingar. Vegna þess hversu fjárfrekar þessar framkvæmdir eru og markaðir þegar orðnir þroskaðir er krafa á að fjárfestingar fari að skila umtalsverðum tekjum sem allra fyrst. Í þessum tilfellum eru hefðbundnar skilgreiningar á sprotafyrirtækjum því ekki viðeigandi og því leggja Bændasamtök Íslands áherslu á að jafnframt verði horft til fyrirtækja sem teljast þjóðhagslega mikilvæg þegar kemur að fæðuöryggi og áfallalöb lands og þjóðar í þessu frumvarpi.

Það liggur í hlutarins eðli að nýsköpunarfyrirtækjum er nauðsynlegt að geta boðið einhverja hvata til hæfs starfsfólks og sérfræðinga ef þeim á að lánast að laða til sín hæfileikafólk. Þetta á sérstaklega við um greinar þar sem þörf er á fágætri sérfræðikunnáttu, enda þarf þá oft að leita út fyrir landsteinana. Ef ekki verður mögulegt fyrir ung nýsköpunarfyrirtæki að bjóða fjárhagslega hvata er hættan sú að illmögulegt verði að bjóða sérhæfðu starfsfólki samkeppnishæf starfsskilyrði. Fari svo glatast tækifæri til þekkingarauka, framþróunar og öflugrar nýsköpunar á Íslandi.

Að því sögðu þakka fulltrúar samtakanna fyrir það tækifæri að koma á framfæri frekari rökstuðningi fyrir efnahags- og viðskiptanefnd.

Virðingarfyllst,
f.h. Bændasamtaka Íslands

Vigdís Häsler
framkvæmdastjóri

Individual Income Tax - Stock options¹

Iceland – Article 9 and 10 of the Income Tax Act

In principle, all benefits in kind are included in taxable income (article 7 of the TSKL). In some cases special rules apply, e.g. with regard to company cars.

Stock options acquired by an employee, and, from 2021 onwards, by directors of innovative companies, through their employment, are as a general rule taxed as Category A income (progressive rates) based on the difference between the option price and the value arising on the exercise of an approved employee share option. However, subject to various conditions, the gain is taxable as Category C income (at 22%) if the option's value does not exceed ISK 1.5 million (ISK 600,000 before 2021). The taxation is postponed until the sale of the shares irrespective of the category of the income.

Denmark

With effect from 1 January 2017, an incentive for foreign experts being hired to work in Iceland. The benefit for an employee of receiving stock options or shares is taxed in accordance with sections 7P, 16 or 28 of the LL.

If the requirements of section 7P of the LL are met, the taxation is postponed until the employee sells the shares. The employee is then taxable in accordance with the rules provided by the ABL. If the requirements of section 7P of the LL are not met, the stock options or shares received by the employee are taxed as a fringe benefit.

The requirements of section 7P of the LL are, as follows:

- stock options or shares must be granted as a part of an employment relationship;
- the employee and the employer must agree that section 7P of the LL applies for the grant;
- the agreement between the employee and the employer must clearly specify the value of the options/shares;
- the value of the stock options or shares must not exceed 10% of the employee's annual salary determined at the time of the agreement (up to 20%, provided that the stock options are granted to more than 80% of the employees);
- the stock options or shares must be granted by the company in which the employee is employed or a group company as determined in section 4(2) of the KGL;
- the employee is able to vest the shares in the company in which the employee is employed or a group company as determined in section 4(2) of the KGL;
- the shares which can be vested, cannot be a specified class of shares; and
- the stock options are not transferred.

If an employee ceases to be subject to taxation in Denmark, the employee will no longer be able to utilize the tax postponement rules of section 7P of the LL and exit taxation rules will apply.

Section 7P only applies to arrangements agreed on or after 1 July 2016.

---

¹ Heimild: International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), ibfd.org.

If the requirements of section 7P of the LL are not met, but the requirements of section 28 of the LL are met, the taxation of the benefit of an employee stock option is postponed until the employee assigns or exercises the option (section 28(1) of the LL). Also, any unrealized increase in the fair market value of a stock option from the time it is granted until it is exercised is exempt (section 30(1)(5) of the KGL) (such increase in value would otherwise be taxable under the financial derivatives regime).

If neither section 7P nor section 28 of the LL applies, the taxation of the benefit is imposed once the employee has acquired the right to the stock option. The time of taxation is determined based on whether certain suspensive criteria are met.

As regards shares, if the requirements of section 7P of the LL are not met, the taxation of the benefit of an employee share is imposed once the employee has acquired the right to the share (section 16 of the LL). The time of taxation is determined based on whether certain suspensive criteria are met.

Norway

According to section 5-14(3) of the sktl, a benefit derived upon the exercise or sale of an option to acquire or sell shares or primary capital certificates related to employment is subject to tax on employment income. The benefit is calculated at the time of exercise. For call options such benefit is calculated as the difference between the market value of the shares upon exercise and the exercise price (less a possible premium paid). For put options the benefit is calculated as the difference between the exercise price and the market value of the shares (less a possible premium paid). If the option itself is sold, a benefit is calculated as the difference between the sales price of the option and the acquisition cost (premium paid). The taxable benefit of the option is spread over the years during which it has been accumulated. Social security contributions and individual income tax are computed as if the benefit of the option had been derived during the period the taxpayer held the option with the same amount for each year.

With effect from 1 January 2022, a new model was introduced for the taxation of employee share options in start-ups and growing companies. According to the new model, the allocation or the redemption of the options will not trigger a liability to pay tax. Taxation is deferred until the shares are disposed of. This scheme replaces the separate tax scheme that was introduced for small start-up companies on 1 January 2018. Options in employment relationships covered under the new model should not be taxed as salary income.

There are several limitations to the modified rules, such as:

- the company cannot be listed on the stock exchange;
- the company must be incorporated for maximum 10 years with less than 50 employees on average;
- the employee and their relatives may not have more than 5% ownership;
- the upper limit for the company's total operating revenues and balance sheet total is NOK 80 million in the income year, before granting the stock options; and
- the option must be exercised between 3 and 10 years after the option has been granted.

Sweden

An employee who is granted a stock option is deemed to receive a taxable benefit in the year in which the option is exercised. Employees who are granted stock options while resident in Sweden, and who subsequently emigrate before exercising them, are subject to Swedish

income tax only when the options are eventually exercised. The transfer of an option is treated as an exercise in all (i.e. emigration and non-emigration) cases. Where an employee emigrates before exercising the option, the other state could claim tax on the amount received, once the option is exercised. In these cases, any double taxation treaty between Sweden and the other state would generally apply, and the foreign tax paid would be creditable against Swedish income tax.

Employee stock options are not taxable, subject to certain conditions (chapter 11a of the IL).

Finland

Stock purchase plans. The benefit from the right to purchase shares issued for employees is taxable only to the extent that the price is less than 90% of the market value of the shares. If the right is not available to the majority of employees, the whole amount of the benefit is taxable (section 66 of the TVL).

With effect from 1 January 2021, and applicable to stock purchase plans executed on or after that date, employees of non-listed companies may purchase shares in the company they are employed by without this being regarded as taxable earned income. Several conditions apply, including that (section 66a of the TVL):

- the shares are purchased at not less than the mathematical value of the shares;
- the employee by himself or his family members, or the employee together with his family members, does not own, directly or indirectly, more than 10% of the shares or voting power in the company;
- the share purchase plan is made available for the majority of the employees in the company; and
- the company:
  - is resident in another EEA country or in a country with which Finland has concluded an agreement for the exchange of tax information, and Finland, also in practice, obtains such information based on the agreement;
  - conducts active business at the time the stock purchase plan is executed and its main assets consist of business assets;
  - regularly pays salaries; and
  - is registered in the Prepayment Register of the Finnish Tax Administration or is a foreign company that has proven that it has not neglected any of its prepayment or reporting duties under section 26 of the EPL.

Stock option plans. When an employee receives an option from his employer to purchase shares in any company (not just the employer company), the value (less any price paid for the option) at the date the option is exercised constitutes taxable earned income to the employee at that time. The transfer of an option is regarded as the exercise of it; the value is its transfer price or, if donated, its fair market value (less any price paid for the option) (section 66 of the TVL). Where the option right is donated or otherwise assigned, the benefit eventually produced by the option for the assignee (the increase in value between the value at the time of transfer and the exercise of the option) is deemed employment income of the transferor.

Ireland

Share options are generally taxed on the benefit that arises when they are exercised, or otherwise realized, rather than when they are initially granted. The charge to tax is

proportionate to the period during which the individual exercised his employment in Ireland between the date of grant and the date of exercise.

Employees may enter into an approved savings-related share option scheme based on maximum monthly contributions of EUR 500 over a 3-year period. The employee may exercise the scheme options to purchase shares under the scheme free of tax. However, a liability to the Universal Social Charge (USC) arises based on the benefit which arises on exercise. The options granted by the scheme must provide at most a 25% discount on the market price of the shares on the date the options are granted. No charge to income tax arises as a consequence of the purchase taking place at this discounted price. However, any gains on options exercised at the end of the 3-year term are subjected to paying Related Social Insurance (PRSI) and USC at the time of exercise. Various additional conditions must be satisfied in order to obtain the Revenue Commissioners' approval (section 519A and Schedule 12A of the TCA 1997).

A wide number of other types of share scheme arrangements exist and specific tax rules attach to them.

The reporting of information by employers in relation to awards of shares to directors and employees is mandatory (except where the employer is already obliged to report the information), including awards given in the form of cash or where a discount on shares is provided.

Key Employee Engagement Programme

With effect from 1 January 2018, the Key Employee Engagement Programme (KEEP) was introduced. The programme applies to unquoted trading companies (i.e. companies none of whose shares are quoted on a stock exchange other than the Enterprise Securities Market (ESM) of the Irish Stock Exchange (ISE) or equivalent in the EEA country with which Ireland has a double tax agreement). Qualifying companies must be incorporated in an EEA country and be resident in Ireland (or resident in the EEA country, but carry on a business in Ireland through a branch or agency). Certain trading activities are specifically excluded, e.g. financial activities, dealing in or developing of land and professional services companies. The company must also fulfil the conditions for a small or medium-sized company (SME) on the date the options are granted, i.e. (i) employ fewer than 250 people, (ii) have an annual turnover not exceeding EUR 50 million, and/or (iii) have an annual balance sheet total not exceeding EUR 43 million.

A qualifying company may grant share options to employees up to a total market value of EUR 3 million with the total market value of the share options granted to any one individual not exceeding (i) EUR 100,000 in any tax year, (ii) a EUR 300,000 lifetime limit (EUR 250,000 over 3 consecutive years for the period from 1 January 2018 to 31 December 2018), or (iii) 100% of the individual's annual emoluments (50% from 1 January 2018 to 31 December 2018). The total market value of the "qualifying share option" granted to any one employee/director cannot exceed the following:

- EUR 100,000 in any one year of assessment;
- EUR 300,000 in all years of assessment; or
- 100% of the annual emoluments in the year of assessment in which the qualifying option is granted.

KEEP only applies to share options granted to full-time employees, or directors who spend a minimum of 30 hours per week working for the company.

The share options must be granted to the employees at market value and the main purpose of the scheme must be to recruit or retain employees. In order to qualify for the KEEP programme, the share options must be held for a minimum of 12 months before being exercised (with limited exceptions, e.g. on death or a sale of the company), and must be exercised within 10 years of the date of grant.

The shares received on the exercise of the options must be ordinary shares and they must not carry any preferential rights, e.g. to dividends or assets on winding up. In addition, the KEEP programme does not apply if the individual (either alone or with connected persons) can control directly or indirectly more than 15% of the ordinary share capital of the company.

Any gain realized on the exercise of an option granted on or after 1 January 2018 and before 1 January 2024, is exempt from income tax. Any gain arising on the exercise of the option is also exempt from PRSI and the USC. Capital gains tax will apply on any gain arising on the subsequent disposal of the shares with the employee's base cost being the actual amount paid for the shares on exercise of the options.

Finance Act 2019 introduced a number of favourable amendments to the legislation governing KEEP. These are as follows:

- the qualifying share option definition has been extended to include options granted in a qualifying holding company of a qualifying group. The definition of a qualifying group includes only a qualifying holding company, its qualifying subsidiary or subsidiaries and its relevant subsidiary or subsidiaries. The qualifying group (excluding the holding company) must be wholly or mainly carrying on a qualifying trade and must have at least one qualifying subsidiary and all of the companies in the group must be unquoted. The definition of a qualifying holding company is a company: (i) which is not controlled either directly or indirectly by another company, (ii) which does not carry on a trade or trades; and (iii) whose business consists wholly or mainly of the holding of shares only in its qualifying subsidiary or subsidiaries.
- A qualifying subsidiary means a company where a qualifying holding company directly owns more than 50% of the ordinary share capital and a relevant subsidiary is a company whereby more than 50% of the ordinary share capital is indirectly owned by the qualifying holding company. A relevant subsidiary cannot be regarded as a qualifying subsidiary.
- the “qualifying individual” definition has been changed to allow for part-time employees or flexible working arrangements and the movement of employees between group companies. The definition of a qualifying individual has been amended to include an individual who is required to work at least 20 hours per week or who devotes not less than 75% of their working time for a qualifying company or a qualifying company within a qualifying group. This change has in effect made the scheme available to employees who may previously not have qualified on the basis that they were not “full-time employees” and it also facilitates the possibility of an employee moving between qualifying companies within a group; and
- the requirement for the shares to be newly issued shares which carry no future or preferential right to assets on a winding-up or dividends has been removed. The scheme now offers the opportunity for options to be granted over existing shares as well as new shares, which is a welcome amendment which further enhances the flexibility of the scheme.

The changes are subject to a commencement order by the Minister for Finance.

Netherlands

Stock options granted to employees for no consideration or for a price below market price constitute employment income in kind. The withholding of wage tax and recognition for individual income tax purposes take place at the date of exercise or transfer of the share option or, if the exercise is subject to one or more future conditions, at the time all such conditions are met. The latter type of share options may only be exercised if a certain condition is met at a given future moment in time. Usually, such condition is that the employment with the employer or an affiliated entity still exists.

In Decree IFZ 2002/40 of 11 February 2002, the international aspects of stock option rights are explained. The Decree indicates that where an employee has been employed in various countries, a pro rata attribution related to the periods of employment must be made with respect to income from (un)conditional stock option rights.

UK

In general, employees acquiring shares in their employer company through a beneficial scheme are liable to income tax on the benefit obtained, i.e. the difference between the issue price and the market value. This rule applies whether or not the employee is acquiring shares directly or through stock options. However, there are several different schemes by which a charge to income tax and Capital gain tax (CGT) may be deferred or avoided altogether. The UK tax position in this area is highly complex.

For unapproved share option schemes, a charge will arise on the exercise of the options received. According to the rules for approved share option schemes, options not exercisable within 3 years of being granted and not giving the right to shares worth more than GBP 30,000 are exempted from an income tax charge. In these cases, a CGT charge will arise on the disposal of the shares acquired by the employee. Schemes must be approved by HM Revenue & Customs (HMRC) and are subject to a number of restrictions (sections 516-526 and Sch. 4 of ITEPA).

The following is a brief description of the main HMRC-approved share option schemes.

SAYE share option scheme (section 702 of ITTOIA). Under a SAYE scheme set up by an employer, an employee is given the option to buy a certain number of shares at a fixed price at a particular time.

The scheme must be open to all employees and directors who have satisfied a prescribed length of period of service. This period must not be more than 5 years.

Options may only be granted to current employees or current directors of the company, or in a group scheme of a participating company. A participating company is a subsidiary company of which the company establishing the scheme has control, and which can take part in the plan.

The grant of the option does not attract an income tax or national insurance contributions charge. However, the exercise price of the shares must be fixed at the time of the grant of option and must not be lower than 80% of the market value of the shares at the date of grant.

Alongside the grant of the option, the employee enters into a savings contract with a bank or building society designated by the employer, under which the employee must save a monthly amount between GBP 10 and 250. An employee may take part in more than one scheme, but the total monthly amounts saved must not exceed GBP 500.

An employee may save for either 3 or 5 years. (It is also possible to have a 7-year contract, but in that case contributions are made for the first 5 years and are then left in the SAYE account for the remaining 2 years. The 7-year contract is available only for SAYE contracts existing before July 2013) The interest and any bonus earned on the savings are free of tax. At the end of the contract period, the employee may exercise the option, using the savings to buy the shares. There is no tax or national insurance contributions charge on any difference between the exercise price of the shares and their market value on the date of exercise.

CGT may be payable on the disposal of the shares, but this could be sidestepped by transferring the shares into an Individual Savings Account (ISA).

Company share option plan (CSOP). Also known as “discretionary” or “executive” share option plans, the CSOP is mainly targeted at senior or key employees in a company. Unlike the SAYE scheme (see above), the company is free to select the employees to whom it wishes to offer the scheme. As such, the scheme need not be open to all employees and directors. However, it should only be open to employees and to full-time directors working at least 25 hours a week. However, an individual owning, or holding options over, more than 25% of the shares of a close company is disqualified from the scheme.

Under an approved CSOP scheme, an employee is granted an option to buy up to GBP 30,000 worth of shares at a fixed price at a particular time. In its Growth Plan 2022 (published on 23 September 2022), the government announced its intention to increase this limit to GBP 60,000 from April 2023. It was confirmed by the government at the Autumn Statement 2022 on 17 November 2022 that this increase would go ahead.

Further conditions must be met for a scheme to receive HMRC approval. The exercise price is fixed at the date of option and must not be less than the market value of the shares at that date. The total value of the shares over which an individual may hold an option must not exceed GBP 30,000 (or GBP 60,000 from April 2023), calculated at the date of grant. The date of exercise must be at least 3 years, and no later than 10 years, after the date of grant. Exercise within 3 years is permitted in certain cases, e.g. leaving the company due to disability, redundancy, injury or retirement at an age specified in the plan. In such a case, the option must be exercised within 6 months of leaving the company.

Gains on the disposal of the shares may be subject to CGT.

Provided the conditions are met, there is no tax or national insurance contributions charge on the grant or exercise of the options.

Approved share incentive plan (SIP) is an all-employee share plan. It is not mandatory for all employees to join the SIP, but the company must offer the scheme to all its employees who are UK-resident as well as eligible under the SIP rules.

Under the SIP rules, an employee may buy shares out of sums deducted from his salary, up to a maximum of GBP 1,800 (or 10% of your income for the tax year, whichever is lower) annually (“partnership shares”), and may also be allocated shares for free, directly or

indirectly from the employer company (“free shares”). There is a limit on the number of free shares that may be awarded. A company may award to each relevant employee free shares of up to GBP 3,600. Before 6 April 2014, the annual maximum for partnership shares was GBP 1,500, and for free shares, GBP 3,000.

The maximum permitted annual amounts (stated above) may be revised by means of secondary legislation (i.e. by Treasury Order).

The employer may also award shares to match those bought by the employee out of his salary (“matching shares”). The maximum available for award is two matching shares for each partnership share. The employer may award the matching shares according to any ration it chooses, subject to the maximum award limit.

There is also provision for dividend shares. In brief terms, the trustees of a SIP may reinvest dividends from shares under the SIP (i.e. “plan shares”) in the acquisition of more shares on behalf of participants in the SIP.

Given a minimum period of holding of 5 years, no income tax charge arises on any award of shares under the plan. The employee is treated for CGT as having acquired the shares for a consideration equal to the market value at the time they exit the scheme (sections 488-515 and Sch. 2 of ITEPA).

Enterprise management incentives (EMIs) are aimed at smaller, high-risk companies. Key employees may be granted options over shares up to the value of GBP 250,000 (the individual limit) over a 3-year period.

In determining whether the individual limit has been reached, account should be taken of any shares awarded to the employee under the CSOP (see above).

Where an option is granted to an employee and the relevant value exceeds the individual limit, the tax-advantaged treatment applies to the option up to the individual limit, with the excess not qualifying for beneficial treatment. Similar rules apply for the company-wide limit of GBP 3 million. Where the employer grants an option the result of which is that the GBP 3 million limit is exceeded, beneficial treatment applies up to the limit, and the excess is treated as not qualifying.

EMIs are, however, not available for companies that work in so-called “excluded activities”. These activities are:

- banking;
- farming;
- property development;
- provision of legal services; and
- shipbuilding.

Where the individual limit has been reached, no further options may be granted to an employee until 3 years after the last such grant. This applies regardless of whether some options were exercised or released in the meantime.

In order for an employee to be eligible for the scheme, he must be required to spend at least 25 hours each week, or if less, 75% of his working time, working as an employee for the

company in question, or for one of its qualifying subsidiaries. Directors are eligible for EMI treatment if they also meet this requirement.

Employees who have had to reduce their working hours (or were/are furloughed) due to the COVID-19 pandemic, however, treated as having continued working as normal for their employer during the pandemic. This is to ensure they retain access to the incentive. This treatment is in place from 19 March 2020 until 5 April 2022.

The EMI scheme is not available to an employee with a material interest in the relevant company. The relevant company is the company with the shares under option, or, where that company is a group company, any of the companies in that group. Broadly, "material interest" refers to (i) beneficial ownership of, or the ability to control, more than 30% of the shares of the company or (ii) (in the case of close companies) possession of or entitlement to acquire rights that would give 30% of the assets available on a winding-up.

No income tax charge or national insurance contributions charge arises on the grant of an EMI option.

There is also no income tax or national insurance contributions charge on the exercise of the option where this takes place no later than 10 years from the date of grant, and provided that, in the meantime, none of the disqualifying events set out in the legislation have taken place. Also, the employee must acquire the shares at a price at least equal to their market value on the date the option was granted.

"Employee shareholder" status shares. Under these rules, an employer may offer to an employee shares in the company for which the employee works. In return, the employee would give up certain specified employment rights. There is an exemption from income tax and national insurance contributions for the first GBP 2,000 of share value received by the employee shareholder.

There is CGT relief on the disposal of employee shareholder status shares, subject to certain limits. There is a lifetime limit of GBP 100,000 for CGT-exempt gains on the disposal of employee shareholder shares. This applies to employee shareholder shares acquired pursuant to an employee shareholder agreement entered into from midnight at the end of 16 March 2016, and to gains on such shares.

22. febrúar 2023

Samantekt um umsagnir og breytingartillögur

Efni

Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttur, mútubrot o.fl.). Þingskjal 502 – 432. mál á 153. löggjafarþingi 2022–2023.

Fjöldi umsagna

11.

Forsaga málsins

Efnahags- og viðskiptanefnd hefur á haustþingi 2022 haft til umfjöllunar 432. mál, frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttur, mútubrot o.fl.). Vegna umfangs málsins og í ljósi þeirrar nauðsynjar að nokkur ákvæði frumvarpsins öðluðust gildi um áramót lagði meiri hluti nefndarinnar fram sérstakt frumvarp, 579. mál, þar sem kveðið var á um nauðsynlegar breytingar. Frumvarpið varð að lögum nr. 128/2022. Eftir standa ákvæði I. kafla, IV. kafla og 20. gr. 432. máls og tekur samantekt umsagna mið af því.

Umsagnaraðilar

Bændasamtök Íslands, Framvís – samtök vísifjárfesta, Hugverkaráð Samtaka iðnaðarins, KPMG ehf., Monerium EMI ehf., Rannís – Rannsóknarmiðstöð Íslands, Samtök atvinnulífsins, Samtök iðnaðarins og Viðskiptaráð Íslands.

Samantekt um umsagnir og viðbrögð

Eftirfarandi eru svör fjármála- og efnahagsráðuneytisins við þeim umsögnum sem tilefni þykir til að bregðast við.

1. Kaupréttir í sprotafyrirtækjum

Í umsögnum Bændasamtaka Íslands, Framvís – samtaka vísifjárfesta, Hugverkaráðs Samtaka atvinnulífsins, KPMG ehf., Monerium EMI ehf., Samtaka atvinnulífsins, Samtaka iðnaðarins og Viðskiptaráðs Íslands eru gerðar athugasemdir sem snúa að ákvæði frumvarpsins um kauprétti í sprotafyrirtækjum. Í umsögnunum er tillögnum almennt fagnað en útfærsla kaupréttarkerfisins og skilyrði þess þykja of þröng og ekki nægilega hvetjandi.

Við vinnslu frumvarpsins var að miklu leyti komið til móts við þær athugasemdir og ábendingar sem bárust um kaupréttarákvæðið í samráðsgátt stjórnvalda. Þrátt fyrir það telja umsagnaraðilar rétt að koma að fleiri athugasemdum og ábendingum um ákvæðið.

Hin nýja 10. gr. a tekur til starfsmanna, stjórnarmanna eða aðkeyprar vinnu ráðgjafa með sérþekkingu sem nýtist við verkefni þeirra sprotafyrirtækja sem uppfylla skilgreiningu laganna á sprotafyrirtækjum. Ákvæðinu er ætlað að hvetja til nýsköpunar þannig að sprotafyrirtækjum verði gert kleift í ríkara mæli að laða til sín hæfileikaríkt starfsfólk með því að bjóða þeim kauprétti í félaginu sem hluta af endurgjaldi fyrir vinnuframlag þeirra. Að uppfylltum skilyrðum ákvæðisins verða tekjur af nýtingu kaupréttar, sem annars hefðu verið skattlagðar sem laun, skattlagðar sem fjármagnstekjur. Skilyrðin eru þau að:

1. Sprotafyrirtækið hafi fengið staðfestingu Rannís áður en kaupréttarsamningur var gerður og vinnuframlag þess sem fær kauprétt tengist eingöngu framkvæmd á hinu staðfesta verkefni.
2. Að lágmarki 18 mánuðir þurfa að líða frá gerð samnings um kauprétt þar til hann er nýttur.
3. Kaupverð samkvæmt kaupréttarsamningi má ekki vera lægra en gangverð eða bókfært virði eiginfjár samkvæmt síðasta samþykktu ársreikningi.

4. Samningur um kauprétt má ekki vera framseljanlegur og ekki ná til lengri tíma en sex ára.

Með kaupréttum geta sprotafyrirtæki hvatt starfsfólk til að vinna að markmiðum félagsins með því að deila áhættu og árangri af framtíðarafrakstri vinnunnar. Ekki er gert ráð fyrir að kaupréttur komi í stað launa enda ber vinnuveitanda að greiða lágmarkslaun í samræmi við kjarasamninga. Kaupréttur getur hins vegar komið til álita sem tekjuviðbót fyrir sprotafyrirtæki sem hafa alla jafna ekki fjárhagslega burði til að greiða há laun og þannig gert þeim auðveldara um vik að keppa um hæfileikaríkt starfsfólk. Ekki er ætlunin með breytingunni að gefa kost á að færa almenn laun í búning kaupréttar þar sem starfsmaður ber enga áhættu og er beint eða óbeint tryggður fyrir ákveðnum greiðslum.

1.1. Vísun til C-liðar 7. gr. laga um tekjuskatt

KPMG ehf. telur nákvæmara að vísa til 3. og 4. mgr. 66. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003, þar sem kveðið sé á um að tekjuskattur af tilteknum fjármagnstekjum skuli vera 22%, að ekki skuli aðrir skattar lagðir á þær tekjur og að þær tekjur skuli ekki reiknast með í tekjuskattsstofni til viðmiðunar við útreikning tiltekinna bóta, frekar en að vísa til C-liðar 7. gr. sömu laga.

Við vinnslu frumvarpsins var m.a. litið til ákvæða sem fyrir eru í lögum um tekjuskatt, þ. á m. 10. gr. Í þeirri grein er jafnframt tilvísun til C-liðar 7. gr. laganna þar sem er að finna skilgreiningu á því hvað telst til skattskyldra fjármagnstekna. Í 3. mgr. 66. gr. laganna, þar sem kveðið er á um skattstigann, er auk þess vísað til C-liðar 7. gr. laganna. Ráðuneytið telur breytingartillöguna ekki nauðsynlega enda felst ekki í henni efnisbreyting. Æskilegt væri að halda samræmi milli lagaákvæðanna.

1.2. Kaupréttir skv. 9. gr. laga um tekjuskatt nái einnig til sérhæfðra ráðgjafa

KPMG ehf. leggur til þær breytingar að 9. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003, verði látin ná jafnt til aðila hvort sem þeir séu launþegar hjá félagi eður ei, eða a.m.k. að vísun til sérhæfðra ráðgjafa verði jafnframt færð undir áður nefnda 9. gr. Ástæðan er fyrst og fremst sú að í 9. gr. er kveðið á um heimild til frestunar á tekjufærslu, þ.e. mismun á kaupréttargengi og gangverði þegar kaupréttur er nýttur, þar til eigendaskipti verða á hlut.

Breytingar frumvarpsins snúa að afmörkuðum hópi fyrirtækja sem þörf er á að koma til móts við. Sú breyting á 9. gr. sem lögð er til er umfangsmeiri og nær yfir fjölbreyttari hóp fyrirtækja. Ráðuneytið er mótfallið breytingu sem með almennum hætti tæki til tekna af kauprétti sérhæfðra ráðgjafa. Til greina kemur að skoða breytingu þess efnis fyrir afmarkaðan hóp fyrirtækja en slíkt þyrfti að rýna betur m.a. m.t.t. ríkisstyrkjareglna. Ráðuneytið leggst því gegn tillögunni að svo stöddu.

1.3. Skilgreining á sprotafyrirtæki – 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins

Samtök iðnaðarins hvetja til þess að skilgreining á sprotafyrirtæki verði uppfærð í frumvarpinu. Skilgreiningin er þannig í frumvarpinu:

„Sprotafyrirtæki er þannig félag sem uppfyllir skilyrði um að teljast nýsköpunarfyrirtæki skv. 3. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009, þ.e. að um sé að ræða lögaðila skv. 1. og 3. tölul. 1. mgr. 2. gr. laga um tekjuskatt sem stundar rannsóknir eða þróun samkvæmt lögum um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki. Til að teljast sprotafyrirtæki þarf félag enn fremur að vera innan stærðarmarka 2. tölul. 3. mgr. 1. tölul. B-liðar 1. mgr. 30. gr. laga um tekjuskatt, þ.e. að ekki starfi fleiri hjá félaginu en 25 starfsmenn og félagið sé með árlega veltu undir 650 millj. kr. og/eða efnahagsreikning undir 650 millj. kr. Enn fremur þarf félag að verja meira en 10% af veltu í viðurkennda rannsóknar- og þróunarstarfsemi og vera stofnað í þeim tilgangi, þ.e. félagið þarf að hafa verið stofnað sérstaklega til að vinna að ákveðnu rannsóknar- eða þróunarverkefni.“

Samtök iðnaðarins benda á að skilgreiningin sé frá árinu 2016 og mikilvægt sé að endurskoða hana. Leggja þau til að miðað verði við að fyrirtæki hafi ekki fleiri en 50 starfsmenn og árleg velta sé undir milljarði kr. Það sé í samræmi við skilgreiningu á litlu fyrirtæki í lögum um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009. Almennit sé miðað við að sprotafyrirtæki sé komið af fyrstu stigum þegar árleg velta sé komin yfir milljarð kr. Framvís – samtök vísifjórfaða leggja til að lagabreytingarnar nái til lítilla nýsköpunarfélaga í samræmi við skilgreiningu 1. tölul., sbr. 3. tölul. 1. mgr. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009.

Til að teljast sprotafyrirtæki þarf félag m.a. að vera innan stærðarmarka 2. tölul. 3. mgr. 1. tölul. B-liðar 1. mgr. 30. gr. laga um tekjuskatt, þ.e. að ekki starfi fleiri hjá félaginu en 25 starfsmenn og félagið sé með árlega veltu undir 650 millj. kr. og/eða efnahagsreikning undir 650 millj. kr. Enn fremur þarf félag að verja meira en 10% af veltu í viðurkennda rannsóknar- og þróunarstarfsemi og vera stofnað í þeim tilgangi, þ.e. félagið þarf að hafa verið stofnað sérstaklega til að vinna að ákveðnu rannsóknar- eða þróunarverkefni. Ráðuneytið telur

að með ákvæðinu sé stigið jákvætt skref til rýmkunar á reglum um kaup á hlutabréfum í sprotafyrirtækjum á grundvelli kaupréttarsamninga. Telja verður eðlilegt að kveða á um stærðar- og veltumörk sem e.t.v. mætti taka til endurskoðunar síðar að fenginni reynslu af ákvæðinu. Að mati ráðuneytisins er þörfin á útgáfu kaupréttar hvað mest hjá sprotafyrirtækjum, ekki nýsköpunarfyrirtækjum að þeim stærðargráðum sem tilgreindar eru í lögum um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009, og telur ráðuneytið því rétt að áður nefnd skilyrði verði óbreytt.

1.4. Staðfesting Rannís – 1. tölul. 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins

Viðskiptaráð Íslands gerir athugasemdir við að tengja kaupréttarsamning við ákveðið verkefni. Sömu reglur ættu að gilda um alla starfsmenn innan nýsköpunarfyrirtækja varðandi nýtingu kaupréttar. Framvís – samtök vísifjárfesta leggja til að sömu reglur verði látnar gilda fyrir alla aðila innan sama félags varðandi skattlagningu við nýtingu kaupréttar. Ákvæðið eins og það sé samkvæmt frumvarpinu skipti starfsmönnum sprotafyrirtækja í tvo hópa þegar komi að skattheimtu, þ.e. þá sem greiði 22% skatt og hina sem greiði allt að 46,25% skatt. Monerium EMI ehf. leggur til að 1. mgr. [sic] 3. gr. verði felld úr frumvarpinu eða endurskrifuð með þeim hætti að fyrirfram staðfestingu sé ekki krafist og samþykki þurfi einungis að fást innan líftíma kaupréttarins sem skv. 4. tölul. 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins séu 6 ár. Athugasemdir KPMG ehf. eru sama efnis.

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir því að sprotafyrirtækið þurfi að hafa fengið staðfestingu Rannís, sbr. 5. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009, áður en kaupréttarsamningur er gerður og vinnuframlag þess sem fær kauprétt tengist eingöngu framkvæmd á hinu staðfesta verkefni. Með skilyrði um staðfestingu Rannís er leitast eftir því að verkefni sprotafyrirtækis tengist raunverulega rannsókn eða þróun sem þar til bært stjórnvald hefur metið á grundvelli sérþekkingar sinnar. Horfa verður til þess að um undantekningu frá meginreglu laga um tekjuskatt er að ræða þar sem tekjur starfsmanna, stjórnarmanna og sérhæfðra ráðgjafa, sem annars hefðu verið skattlagðar sem laun, verða skattlagðar sem fjármagnstekjur að uppfylltum tilteknum skilyrðum. Eðli máls samkvæmt er því nauðsynlegt að kveða á um lágmarks skilyrði sem þarf að uppfylla. Þar á meðal er áður nefnd staðfesting Rannís á því að verkefni sprotafyrirtækis tengist raunverulega rannsókn eða þróun. Telja verður að Rannís sé best til þess fallið enda um ríkisstofnun að ræða þar sem viðeigandi sérþekkingu er fyrir að fara. Jafnframt verður að telja að ákjósanlegt og eftirsóknarvert verði fyrir sprotafyrirtæki að fara þá leið. Möguleikinn á því að starfsmenn sprotafyrirtækja skiptist í tvo hópa þegar kemur að skattheimtu er því óverulegur auk þess sem ekki verður séð að mikil hætta felist í því að skattleggja þá sem ekki uppfylla skilyrði 10. gr. a samkvæmt meginreglu 9. gr. laga um tekjuskatt. Að mati ráðuneytisins væri mun meira gagnsæi ef miðað er við staðfestingu Rannís enda er enginn annar hlutlægur mælikvarði sem hægt er að miða við.

Ráðuneytið telur áður nefnt skilyrði ófrávíkjanlegt og leggst gegn því að horfið verði frá staðfestingu Rannís á því að verkefni sprotafyrirtækis tengist raunverulega rannsókn eða þróun.

1.5. Ávinningsréttur – 2. tölul. 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins

Monerium EMI ehf. telur eðlilegt að kaupréttarhafi þurfi að ávinna sér réttinn sem oftast sé mældur í tímalengd frá gerð samnings til nýtingar. Hins vegar sé óþarfi að binda slík skilyrði í lög því flest fyrirtæki geri sjálf sambærilegar kröfur.

Hér ber að áreita að ekki er verið að binda í lög reglur um kauprétti heldur aðeins skilyrði fyrir ívilnandi skattalegri meðferð þeirra. Ráðuneytið telur eðlilegt að kveðið sé á um þau lágmarks skilyrði sem þurfi að uppfylla til að falla undir ákvæðið, þ. á m. skilyrði 2. tölul. 1. mgr. um að lágmarki 18 mánuðir þurfi að líða frá gerð samnings um kauprétt þar til hann er nýttur.

KPMG bendir á að 18 mánaða lágmarks ávinningsréttur gæti leitt til þess að kaupréttarhafar missi rétt sinn ef til sölu á félaginu kemur. Vegna hættu á misnotkun ákvæðisins er ekki hægt að koma til móts við þessa athugasemd. Mikilvægt er að tímamarkið sé eigi skemmra en 18 mánuðir.

1.6. Kaupverð – 3. tölul. 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins

Monerium EMI ehf. leggur til að ákvæðið verði felld úr frumvarpinu þar sem stofnendum og öðrum eigendum sprotafyrirtækja eigi að vera treystandi fyrir að bera hag fyrirtækisins fyrir brjósti og ákvarða sanngjörn kaup og kjör við starfsfólk sitt.

Á þetta verður ekki fallist. Líkt og áður er getið þá er hér verið að setja skilyrði fyrir ívilnandi skattalega meðferð kaupréttanna. Ráðuneytið telur eðlilegt að kveðið sé á um þau lágmarks skilyrði sem þurfi að uppfylla til að falla undir ákvæðið, þ. á m. skilyrði 3. tölul. 1. mgr. um að kaupverð samkvæmt kaupréttarsamningi sé eigi lægra en gangverð eða, sé gangverð ekki til staðar, bókfært virði eiginfjár samkvæmt síðasta samþykta ársreikningi.

1.7. Kaupréttur megi ná til lengri tíma en sex ára – 4. tölul. 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins

Viðskiptaráð Íslands telur mikilvægt að tímamörkum verði alfarið sleppt eða í öllu falli þau lengd verulega en vöxtur nýsköpunarfyrirtækja sé langt ferli. Engin haldbær rök séu fyrir því að takmarka samningana með þessum hætti. Athugasemdir KPMG ehf. eru sama efnis. Samtök iðnaðarins hvetja til þess að tímamörkin verði færð í 10 ár til þess að þau hafi ekki hamlandi áhrif á gerð kaupréttanna í sprotafyrirtækjum. Framvís – samtök vísifjárfesta leggja til að tímamörkum um þriggja [sic] ára hámarkslíftíma kaupréttarsamnings verði alfarið sleppt, enda kunni tímamörk að vera ólík milli félaga og engin sýnileg rök sem standi til þess að takmarka tímaramma þeirra. Monerium EMI ehf. leggur til að áskilnaður um hámarks líftíma sem og bann við framsali verði fellt brott úr frumvarpinu. Verði ekki fallist á það er lagt til að líftíminn verði lengdur a.m.k. um 10 ár. Telja þeir óþarft að binda bann við framsal í lög þar sem upp geti komið atvik t.d. við andlát starfsfólks þar sem gott væri að njóta aukins sveigjanleika.

Drög að frumvarpinu voru kynnt í samráðsgátt stjórnvalda í október 2022. Á þeim tímamarki voru skilyrði ákvæðisins mun ítarlegri og skv. 4. tölul. 1. mgr. mátti samningur um kauprétt ekki ná til lengri tíma en þriggja ára. Að teknu tilliti til umsagna í samráðsgátt var dregið úr skilyrðum ákvæðisins eins og unnt var og þriggja ára fresturinn lengdur í sex ár. Ráðuneytið telur eðlilegt að kveðið sé á um slíkan frest í ákvæðinu en leggst ekki gegn því að hann verði lengdur í 8 ár sé það vilji efnahags- og viðskiptanefndar. Þá telur ráðuneytið jafnframt nauðsynlegt að kveðið sé á um það í ákvæðinu að samningur um kauprétt sé ekki framseljanlegur og leggst gegn því að frá því verði fallið. Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. frumvarpsins koma tekjur samkvæmt ákvæðinu til skattlagningar þegar eigendaskipti verða á móttæknum hlutum og gildir það einnig um dánarbú sem tekur við réttindum og skyldum látins manns. Skattlagningin kemur til við þá eignayfirfærslu óháð því hvernig hana ber að, sbr. umfjöllun hér aftar í kaflanum um eigendaskipti við sölu á hlutabréfum. Ráðuneytið telur nauðsynlegt að kveðið sé á um þau lágmarks skilyrði sem þurfi að uppfylla til að falla undir ákvæðið, þ. á m. skilyrði 4. tölul. 1. mgr. um að samningur um kauprétt sé ekki framseljanlegur.

1.8. Þjóðhagslega mikilvæg fyrirtæki

Í umsögn Bændasamtaka Íslands, dags. 13. janúar 2023, er lagt til að íhugað verði hvort tilefni sé til að þjóðhagslega mikilvæg fyrirtæki sem séu mikilvæg til að styrkja áfallaþol samfélagsins verði felld undir kaupréttarákvæði frumvarpsins. Í viðbótarumsögn, dags. 26. janúar 2023, er tillaga í fyrri umsögn samtakanna dregin til baka. Í staðinn leggja samtökin til að í skýringum við einstaka greinar frumvarpsins, sbr. 1. og 3. gr., við lok fyrstu efnisgreinar og á eftir orðunum „rannsóknar- og þróunarverkefni“, verði bætt eftirfarandi texta: „Í samræmi við stefnu stjórnvalda verði þar einkum horft til fyrirtækja sem eru mikilvæg til að styrkja stöðir fæðuöryggis og áfallaþol samfélagsins.“

Tillagan er áhugaverð en þarfnast frekari skoðunar enda vekur hún jafnframt upp margar spurningar. Ráðuneytið telur því ekki rétt að taka hana upp í frumvarp það sem hér er til umfjöllunar án ítarlegrar greiningar. Þess má geta að rekja má kaupréttarákvæði frumvarpsins til stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar þar sem segir m.a. að löggjöf um skattalega meðferð kaupréttar og hlutabréfa hjá nýsköpunarfyrirtækjum verði endurskoðuð þannig að þeim verði gert kleift að keppa um starfsfólk og ráðgjafa með því að bjóða hlutdeild í framtíðarávinningi á grundvelli skattalegra ívilnana. Vakinn er athygli á því að greinargerð og skýringum við einstakar greinar frumvarps verður ekki breytt eftir að það hefur verið lagt fram á Alþingi.

2. Afhending hlutabréfa til starfsmanna

Samtök iðnaðarins leggja til í viðbótarumsögn sinni, dags. 1. febrúar 2023, tillögu að viðbót við 9. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003. Lagt er til að umrætt lagaákvæði um frestun skattlagningar í tilviki kaupréttanna verði útvíkkað til að skýrt sé að það eigi einnig við um afhendingu hlutabréfa til starfsmanna án þess að um kaup samkvæmt kauprétti sé að ræða, þ.e.a.s. í þeim tilvikum þar sem fyrirtæki telja heppilegra að afhenda starfsmönnum sínum hlutabréf án endurgjalds að tilteknum skilyrðum uppfylltum. Er tekið fram að óvissa ríki um hvort sambærileg heimild til frestunar á skattlagningu eigi við þegar um er að ræða aðrar aðferðir við veitingu hvata til starfsmanna í formi hlutabréfa.

Eins og áður segir er í 9. gr. laga um tekjuskatt að finna meginreglu laganna um að tekjur launþega og stjórnarmanna stundi félagið nýsköpunarstarfsemi, vegna kaupa á hlutabréfum samkvæmt kauprétti, skuli skattlagðar sem launatekjur. Ákvæðið fjallar þannig sérstaklega um kauprétt, sbr. einnig 10. gr. laganna. Í 9. gr. er kveðið á um að skattlagningu samkvæmt greininni skuli frestað þar til eigendaskipti verða á hlutabréfum þeim sem teljast undirliggjandi eignir afleiðunnar. Sú aðferð að afhenda starfsmönnum kaupauka í formi kaupréttar er alþjóðlega viðurkennd aðferð, sem lýtur samningsbundnum forsendum milli

launþega og vinnuveitanda hans, sem ekki verða yfirfærðar á endurgjaldslausu afhendingu hluta eða hlutabréfa með sömu réttaráhrifum.

Hagnaður af sölu hlutabréfa telst að fullu til skattskyldra tekna á söluári og skiptir ekki máli hve lengi skattaðili hefur átt hin seldu hlutabréf, sbr. 18. gr. laga um tekjuskatt. Þá skiptir ekki máli hvort afhending hlutabréfa hafi verið gegn endurgjaldi eða án endurgjalds. Litið er á afhendingu bréfanna sem sölu og verður ekki talið að óvissa ríki um þá framkvæmd. Þvert á móti eru ákvæði skattalaga skýr sem og framkvæmdin hvað þetta varðar. Skattaðili sem eignast hlutabréf án endurgjalds eða á verði, sem er lægra en gangverð hlutabréfanna eða með öðrum sérkjörum sem jafna má til þess, er almennt skattskyldur skv. 7. gr. laga um tekjuskatt af mismun á gangverði hlutabréfanna og því verði sem hann greiddi fyrir þau hafi það verið lægra. Framangreint á m.a. við þegar launagreiðandi afhendir starfsmönnum sínum eða fyrrverandi starfsmönnum hlutabréf án endurgjalds eða á verði undir gangverði. Skattskylda vegna móttöku hlutabréfa á undirverði miðast við þann tíma sem móttakandi verður eigandi hlutabréfanna eða þegar á er kominn samningur sem skuldbindur þann sem hlutabréfin selur t.d. þegar starfsmenn eða aðrir tilkynna að þeir taki tilboði hans um kaup á hlutabréfum á undirverði, sbr. auglýsingu ríkisskattstjóra, nr. 10/1999, um gildandi reglur þegar hlutabréf eru keypt á undirverði.

Ráðuneytið leggst gegn þeirri tillögu Samtaka iðnaðarins að 9. gr. laganna eigi einnig við vegna afhendingar hlutabréfa til manns án endurgjalds vegna starfa hans fyrir annan aðila enda yrði slík breyting í andstöðu við meginreglur skattalaga um skattlagningu af söluhagnaði af eignarhlutum í félögum.

3. Afdráttarskattur breskra félaga af arði frá íslenskum félögum

Í umsögn KPMG ehf. kemur eftirfarandi fram um 15. gr. frumvarpsins sem fjallar um að frádráttur vegna móttækis arðs, taki einnig til Bretlands frá og með árinu 2021:

„Í 15. gr. frumvarpsins er lögð til sú jákvæða breyting að við lögin bætist bráðabirgðaákvæði sem kveður á um að 2. máls. 9. tölul. 31. gr. tsl. taki einnig til Bretlands hvað varðar greiðslur frá og með 2021. Breyting þessi þýðir að í kjölfar Brexit taki 2. máls. 9. tölul. 31. gr. tsl. einnig til breskra félaga, en í grunninn varðar 2. máls. 9. tölul. 31. gr. frádráttarbærni af móttæknum arði frá félögum innan EES (og aðildarríkjum að stofnsamningi Fríverslunarsamtaka Evrópu og félögum í Færeyjum).

KPMG telur rétt að benda á næsta tölulið 31. gr. tsl., þ.e. 9. tölulið a, en hann er í grunninn efnislega samhljóða fyrrnefndum 9. tölul. nema í stað þess að taka til arðgreiðslna tekur hann til söluhagnaðar hlutabréfa.

Ekki er að sjá af athugasemdum í greinargerð þeirri er fylgir frumvarpinu sem er til umsagnar að sérstök afstaða hafi verið tekin til þess að sérstaklega undanskilja söluhagnað hlutabréfa en KPMG telur rétt að 15. gr. nái einnig yfir 9. tölul. a. 31. gr. tsl.“

Ráðuneytið telur ekki ástæðu til að koma til móts við athugasemdina þar sem tvísköttunarsamningur er nú þegar til staðar milli ríkjanna sem getur tryggt sömu niðurstöðu.

4. Eigendaskipti við sölu á hlutabréfum

Í öðrum athugasemdum í 5. kafla umsagnar KPMG ehf. kemur fram að í 2. og 5. gr. frumvarpsins megi finna tillögur að breytingum á ákvæðum 10. og 18. gr. laga um tekjuskatt. Breytingartillögurnar miði að því að þar sem vísað sé til sölu á hlutabréfum sé fremur vísað til eigendaskipta. Í greinargerð er fylgi frumvarpinu sé ekki að finna neina umfjöllun um það hvernig þessar breytingar komi niður á „eigendaskiptum“ við gjaldþrot eða slit á félagi. KPMG ehf. telji ólíklegt að markmiðið með breytingunum sé að ná utan um þau tilvik þar sem aðilar tapi eignarhlut sínum vegna gjaldþrotaskipta eða slita á félagi en telji vert að benda á að þetta megi gera skýrar í lagatextanum. Þá bendir KPMG ehf. á sama orðalag í 9. gr. laga um tekjuskatt sem komið hafi inn með breytingarlögum nr. 69/2021, en verði fyrri athugasemd KPMG ehf. tekin til greina megi bæta við frumvarpið ákvæði sem samræmði fyrrnefnt orðalag 9. gr. við breytingarnar sem kunna að vera gerðar á 2. og 5. gr. þessa frumvarps.

Ráðuneytið bendir á að sú breyting að vísa til eigendaskipta í stað sölu á hlutabréfum er til komin vegna umsagnar KPMG ehf. við frumvarp það sem varð að lögum nr. 69/2021. Í umsögn KPMG er að finna eftirfarandi umfjöllun sem ráðuneytið tók undir í samantekt sinni á umsögnum um áðurnefnt frumvarp:

„Í gildandi ákvæði 3. málsl. 9. gr. laga nr. 90/2003 er mælt fyrir um að skattlagningu kaupréttartekna skuli frestað þar til seldir eru þeir hlutir sem keyptir eru á grundvelli kaupréttar. KPMG telur rétt að huga að því hvort eignayfirfærsla hluta með öðrum hætti en við sölu skuli eiga að leiða til skattlagningar frestaðra kaupréttartekna. Rökrétt er að til skattlagningar kaupréttartekna komi við eignayfirfærslu hluta óháð því hvernig yfirfærsluna ber að, svo sem við gjöf, slit á fjárfélagi hjóna eða við arftöku. Þótt unnt væri að kveða á um að viðtakandi hluta yfirtaki þá skattalegu skuldbindingu sem í frestun kaupréttartekna felst, þá getur

Það varla talist fyllilega rökrétt að launatekjur verði skattlagðar hjá öðrum en þeim sem launatekjurnar hafði. Einnig er vert að hafa í huga þær aðstæður að launþeginn falli frá og dánarbú hans selji hluti sem launþeginn keypti á grundvelli kaupréttar. Enginn grundvöllur er til að skattleggja launatekjur manns sem væru þær launatekjur lögaðilans dánarbú. KPMG leggur til að í stað orðanna „bréfin eru seld“ í 3. málsf. 9. gr. laga nr. 90/2003 komi orðin: *eigendaskipti verða á hlutabréfunum.*“

Telja verður að líkt og dánarbú tekur við réttindum og skyldum látins manns þá gildi það sama um þrotabú skuldara í tilvikum gjaldþrots. Skattlagningin kemur því til við eignayfirfærsluna í báðum tilvikum óháð því hvernig hana ber að eins og fram kemur í fyrri umsögn KPMG ehf.

Ekki þykir tilefni til að bregðast sérstaklega við öðrum umsögnum um frumvarpið.

Gildistaka

Ráðuneytið leggur til breytingu á gildistökuákvæði frumvarpsins þar sem komið hefur í ljós að kaupréttarákvæði 3. gr. þess gæti falið í sér ríkisaðstoð sem er tilkynningarskyld til Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA). Tilkynningarferli til ESA, ásamt samráði við stofnunina, er nú þegar í undirbúningi og verður þeirri vinnu flýtt eins og kostur er. Vegna þessa þykir rétt að fresta framkvæmd ákvæðisins þar til endanleg afstaða stofnunarinnar liggur fyrir. Gert er ráð fyrir því að ráðherra upplýsi um niðurstöðu ESA á vef Stjórnarráðsins þegar hún liggur fyrir. Með vísan til framangreinds er lögð til eftirfarandi breyting á gildistökuákvæði frumvarpsins:

25. gr. frumvarpsins orðist svo:

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Ákvæði 3. gr. kemur til framkvæmda að fenginni niðurstöðu Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA) um að ákvæðið samræmist reglum EES-samningsins um ríkisaðstoð.

Breytingartillögur

Kaupréttir

Lagt er til að 2. gr. frumvarpsins verði felld brott. Ástæða þess er sú að eftir nánari skoðun þá sé það til einföldunar á skattframkvæmd að halda ákvæðinu óbreyttu. Samsvarandi breyting er lögð til á 4. mgr. 10. gr. a í 3. gr. frumvarpsins sem fjallað er um hér á eftir.

Lagt er til að 3. gr. frumvarpsins orðist svo:

Á eftir 10. gr. laganna kemur ný grein, 10. gr. a, svohljóðandi:

Tekjur starfsmanna og stjórnarmanna skv. 9. gr. vegna nýtingar kaupréttar í sprotafyrirtækjum, sbr. 9. málsf. 2. mgr. 18. gr., skulu skattlagðar sem fjármagnstekjur skv. C-lið 7. gr. sé eftirfarandi skilyrðum fullnægt:

1. Sprotafyrirtækið hafi fengið staðfestingu Rannís, sbr. 5. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009, áður en kaupréttarsamningur var gerður og vinnuframlag þess sem fær kauprétt tengist eingöngu framkvæmd á hinu staðfesta verkefni.
2. Að lágmarki 18 mánuðir þurfi að líða frá gerð samnings um kauprétt þar til hann er nýttur.
3. Kaupverð samkvæmt kaupréttarsamningi sé eigi lægra en gangverð við gerð samnings eða, sé gangverð ekki til staðar, bókfært virði eiginfjár samkvæmt síðasta samþykka ársreikningi.
4. Samningur um kauprétt sé ekki framseljanlegur og nái ekki til lengri tíma en sex ára.

Ákvæði þessarar greinar tekur einnig til tekna af kaupréttum sem einstaklingum eru veittir fyrir þjónustu þeirra við srotafyrirtæki. Skilyrði er að heildar virði veittrar þjónustu sé ekki umfram 2 milljónir króna á 12 mánaða tímabili og forsendur verðs komi skýrt fram í samningi.

Í lok hvers árs skal félagið senda ríkisskattstjóra upplýsingar um útgefna kaupréttarsamninga og þá sem hafa nýtt kauprétt á árinu ásamt helstu upplýsingum á því formi sem ríkisskattstjóri ákveður.

Tekjur samkvæmt þessari grein koma til skattlagningar skv. 18. gr. við sölu á mótteknum hlutum. Ákvarðast tekjurnar sem nemur mismun á kaupverði samkvæmt kaupréttarsamningi og söluverði hlutanna. Sá mismunur telst ekki til rekstrarkostnaðar í skilningi 31. gr.

Kaup á hlutabréfum samkvæmt þessari grein veita ekki rétt til frádráttar frá tekjum skv. 1. tölul. B-liðar 1. mgr. 30. gr.

Ákvæðið tekur ekki til samninga þar sem srotafyrirtækið, eða tengdur aðili, er skuldbundið að gera upp samning með útborgun eða að kaupa innleyst bréf, nema ljóst sé að um eðlilega og venjubundna aðgerð sé að ræða við þær aðstæður.

Skýringar vegna breytinga á 3. gr. frumvarpsins:

Breytingin á 1. mgr. felst í því að fella út orðin „sérhæfðra ráðgjafa“. Um þjónustu ráðgjafa og annarra þjónustuveitenda er fjallað um í nýrri málsgrein sem verður 2. mgr.

Bætt verði inn nýrri málsgrein, á eftir 1. mgr., sem snýr að kaupréttum í skiptum fyrir veitta þjónustu aðila sem ekki eru í starfssambandi við sprotafyrirtækið. Í frumvarpinu kemur fram í 1. mgr. að ákvæðið nái einnig til „sérhæfðra ráðgjafa“ en við nánari skoðun hafa komið í ljós fjölmörg álitamál varðandi svo almenna tilvísun enda eru sérhæfðir ráðgjafar ekki í sömu stöðu og starfsmenn. Er því lagt til að fjallað verði um þessa aðila í sérstakri málsgrein. Í stað sérhæfðra ráðgjafa er notað orðið þjónustuveitandi og verður ákvæðið því víðtækara að þessu leyti en ekki þykir ástæða til að afmarka úrræði þetta við sérhæfða ráðgjafa eingöngu. Þá kemur sérstaklega fram að málsgreinin eigi aðeins við ef heildar virði veittrar þjónustu sé undir 2 m.kr. á sérhverju 12 mánaða tímabili. Hér er átt við heildarþjónustu viðkomandi einstaklings, hvort sem hún snýr að þjónustu við sprotafyrirtæki eða aðra. Við mat á umræddu skilyrði ber að hafa í huga að hvers konar þjónusta sem veitt er í skiptum fyrir önnur verðmæti er almennt skattskyld og getur regluleg þjónusta í töluverðu umfangi ennfremur leitt til þess að einstaklingurinn telst stunda atvinnurekstur. Fari skattskyld velta umfram 2 m.kr. á 12 mánaða tímabili myndast ennfremur virðisaukaskattskylda. Með tilliti til þess að í skattframtækni hefur afhending starfstengds kaupréttar almennt ekki talist til skattskyldra tekna, heldur aðeins ef kauprétturinn leiðir af sér tekjur við nýtingu, er lagt til að það sama gildi um þjónustuveitendur sprotafyrirtækja. Af þessu leiðir að sé farið umfram fjárhæðarmörkin þá gilda almennar reglur. Að lokum er í 3. tölul. lagt til að bætt verði við orðunum „við gerð samnings“ til frekari skýringar.

Þá er lagt til að orðunum „sbr. 18. gr.“ sé bætt við 2. mgr. til að taka af vafa hvers konar fjármagnstekjur um ræðir og tilvísun í 18. gr. gerir það skýrt að fara skuli með allan hagnaðinn sem söluhagnað hlutabréfa. Er það í samræmi við túlkun á núgildandi 10. gr. og skattframtækni fram til þessa.

Að lokum er lagt til að nýrri málsgrein verði bætt við ákvæðið sem kveður skýrt á um að ákvæðið taki ekki til „samninga þar sem sprotafyrirtækið, eða tengdur aðili, er skuldbundið að gera upp samning með útborgun eða að kaupa innleyst bréf, nema ljóst sé að um eðlilega og venjubundna aðgerð sé að ræða við þær aðstæður“. Skilyrðinu er fyrst og fremst ætlað að tryggja að ekki sé farið í kringum markmið ákvæðisins þannig að laun, eða þjónustugjald, sé sett í búning kaupréttar en á sama tíma sé launþeginn, eða þjónustuveitandinn, öruggur, eða allt að því, að fá greitt fyrir framlag sitt innan ákveðins tíma. Við þær aðstæður er launþegi, eða þjónustuveitandi, ekki að deila áhættu og afrakstri með sprotafyrirtækinu heldur er markmiðið fyrst og fremst að færa laun, eða þjónustugjald, yfir í fjármagnstekjur til að lágmarka tekjuskatt og launatengd gjöld. Það er ekki markmið ákvæðisins og æskilegt er að þessi sjónarmið komi skýrt fram í ákvæðinu en jafnframt gæti almenna skattasniðgöngureglan í 57. gr. tekjuskattslaga átt við. Ekki er um fortakslaust skilyrði að ræða sbr. þann fyrirvara sem er í lokin að ef „ljóst sé að um eðlilega og venjubundna aðgerð sé að ræða við þær aðstæður“.

Aukatekjur ríkissjóðs

Að lokum gerir ráðuneytið tillögu um að nýjum málslið verði bætt við 1. mgr. 5. gr. laga um aukatekjur ríkissjóðs, nr. 88/1991, svohljóðandi:

Ákvæði 4. og 5. mgr. 4. gr. gilda um skyldu til greiðslu þessa gjalds.

Með lögum um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2023, nr. 129/2022, var m.a. gerð breyting á 5. gr. laga um aukatekjur ríkissjóðs, nr. 88/1991, sbr. 43. gr. laganna, sem fjallar um gjaldtöku fyrir beiðnir um nauðungarsölu. Fyrir gildistöku laga nr. 129/2022 nam gjaldið tilteknu prósentuhlutfalli af þeirri fjárhæð sem krafist var nauðungarsölu fyrir, þó með ákveðnu lágmarki og hámarki. Frá 1. janúar 2023 er gjaldið föst fjárhæð, 40.000 kr. vegna beiðni um nauðungarsölu á fasteign eða eign sem verður ráðstafað eftir sömu reglum og fasteign og 13.000 kr. vegna beiðni um nauðungarsölu á lausafé.

Með framangreindri breytingu á 5. gr. laga nr. 88/1991 með lögum nr. 129/2022 féll brott ákvæði 4. máls. 1. mgr. 5. gr. Þar var kveðið á um að ákvæði 4. og 5. mgr. 4. gr. laga nr. 88/1991 giltu um skyldu til greiðslu gjalds samkvæmt málsgreininni. Tilvísun til 4. mgr. 4. gr. hafði þá þýðingu að gjald skv. 1. mgr. 5. gr. laganna var ekki endurgreitt þótt beiðni væri afturkölluð eða ekki varð af framkvæmd gerðar af öðrum sökum. Hún hafði einnig þá þýðingu að ekki var innheimt sérstakt gjald við endurupptöku gerðar. Tilvísun til 5. mgr. 4. gr. laganna fól í sér að gjald skv. 1. mgr. 5. gr. var hvorki greitt vegna mála sem 6. mgr. 1. gr. tekur til, en þar undir falla t.d. mál til heimtu vinnulauna, forsjármál og einkarefsimál, né vegna fullnustu sektar eða kröfu um sakarkostnað í opinberu máli.

Með því að fella brott 4. máls. 1. mgr. 5. gr. laga nr. 88/1991 er nú hægt að túlka 5. gr. þannig, að annars vegar eigi að endurgreiða gjaldið við afturköllun eða þegar gerð er ekki framkvæmd, og hins vegar að innheimta eigi sérstakt gjald fyrir endurupptöku. Jafnframt má túlka ákvæðið þannig að gerðarbeiðendur sem eru að innheimta gjöld vegna mála sem áður hafa komið til kasta dómstóla eða sýslumanna, sbr. 6. mgr. 1. gr. laga nr. 88/1991, um aukatekjur ríkissjóðs, þurfi nú að greiða gjald samkvæmt 1. mgr. 5. gr. laganna við framlagningu beiðna hjá sýslumanni. Það var hins vegar ekki ætlunin.

Þar sem ekki stóð til að fella niður tilvísanir til 4. og 5. mgr. 4. gr. í 1. mgr. 5. gr. laga nr. 88/1991 er lagt til að nýjum málslíð verði bætt við 1. mgr. 5. gr. samhljóða fyrri 4. málsl. 1. mgr. 5. gr.

Reykjavík, 6. desember 2022

Nefndasvið Alþingis

Efnahags- og viðskiptanefnd

nefnasvid@althingi.is

Efni: Umsögn Framvís - samtaka vísifjárfesta, um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttir, mútubrot o.fl.), þingskjal 502 - 432. mál

Vísað er til frumvarps fjármála- og efnahagsráðherra um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttir, mútubrot o.fl.), sbr. þingskjal 502 – 432. mál (hér eftir „frumvarpið“ eða „lagafrumvarpið“).

Með erindi þessu vill Framvís – samtök vísifjárfesta, koma á framfæri sjónarmiðum samtakanna um fyrrgreint frumvarp, einkum **ákvæði 3. gr.** frumvarpsins (breyting á lögum um tekjuskatt, nr. 90/2003 – kaupréttir starfsmanna í sprotafyrirtækjum) og **ákvæði 16. gr.** frumvarpsins (breyting á lögum um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009 – 35% endurgreiðsluhlutfall). Þrátt fyrir númeraröð ákvæða í frumvarpinu verður fyrst vikið að athugasemdum vegna fyrrnefnds ákvæðis 16. gr. frumvarpsins en síðan verður fjallað um athugasemdir sem varða ákvæði 3. gr.

Framvís er samstarfsvettvangur engla- og vísifjárfesta sem vinna að því að efla umhverfi og aðstæður fyrir vísifjárfestingar á Íslandi. Aðilar að samtökunum eru margir helstu vísisjóðir á Íslandi, auk reyndra englafjárfesta.

I. Ákvæði 16. gr. – breyting á lögum um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki nr. 152/2009

Í lagafrumvarpinu eins og það leit út í drögum fjármála- og efnahagsráðuneytisins var stefnt að því að festa í sessi bráðabirgðaákvæði laga nr. 49/2022 um tekjuskattsfrádrátt nýsköpunarfélaga. Var þeim drögum fagnað af heilum hug, enda hefðu þær breytingartillögur falið í sér stórt framfaraskref, lýst góðum skilningi á þörfum nýsköpunarfélaga og stuðlað að auknum stöðugleika og fyrirsjáanleika fyrir bæði nýsköpunarfélög og fjárfesta. Í því frumvarpi sem liggur fyrir efnahags- og viðskiptanefnd (hér eftir „nefndinni“) virðist hins vegar sem horfið hafi verið frá þeim fyrirætlunum, enda er frádráttarheimild nýsköpunarfélaga vegna tekjuskatts nú aftur fyrirhuguð sem bráðabirgðaúrræði, í stað þess að festa heimildina í sessi. Framvís fagnar því vitaskuld að heimildin skuli vera tæk til næstu þriggja ára, en sú staðreynd að um bráðabirgðaheimild verður enn að ræða veldur áhyggjum og mun hafa neikvæð áhrif á rekstrargrundvöll nýsköpunarfélaga í framtíðinni.

Framvís vill vekja athygli efnahags- og viðskiptanefndar á þeirri staðreynd að hugverkaiðnaðurinn er orðinn ein af fjórum meginstöðum íslensks atvinnulífs og stendur þar við hlið orkusækis iðnaðar, ferðaþjónustu og sjávarútvegs, en útflutningur íslensks hugverkaiðnaðar nam t.a.m. um 16% af öllum útflutningstekjum Íslands árið 2020. Sé t.a.m. aðeins horft til fjögurra vísisjóða innan vébanda Framvís, má það nefna að gjaldeyristekjur þeirra félaga námu á síðasta ári um 13,1 milljarði króna. Þær tekjur og þeir hagsmunir sem hugverkaiðnaðurinn í heild er farinn að velta hafa þannig vaxið gríðarlega síðustu ár. Nýsköpunar- og hugverkageirinn skilar og stendur ennfremur undir mörgum góðum og vel

launuðum störfum í dag, sem skilar sér jafnframt í hærra menntunarstigi þjóðarinnar. Frekari og áframhaldandi stuðningur við þennan geira er þegar farinn að skila sér margfalt til baka í fleiri slíkum störfum og ýmsum tekjustofnum. Það er því til afskaplega mikils að vinna að hefta ekki þá jákvæðu þróun á grundvelli skammtímasjónarmiða en setja frekar reglur sem stuðla að frekari vexti til framtíðar.

Það er staðreynd að nýsköpunarfélög í vexti hafa sérstaklega ríka þörf fyrir aðgang að fjármagni. Án aðkomu fjárfesta er vöxtur þeirra félaga sem byggja á hugverkum og nýsköpun af öðru tagi almennt verulega skertur, enda tekjur jafnan takmarkaðar á fyrstu rekstrarstigum. Aðgangur að nýju fjármagni og óhindruð aðkoma nýrra fjárfesta er beinlínis lífsnauðsynleg fyrir nýsköpunarfélög og þar með hugverkaiðnaðinn allan. Samkeppni er því mikil um fjármagn og athygli fjárfesta, en íslensk fyrirtæki keppa þar á alþjóðlegu sviði, við önnur fyrirtæki sem starfa við aðrar og oft hagstæðari aðstæður en ríkja hér á landi. Afar brýnt er að stjórnvöld og löggjafinn gefi þessari staðreynd gaum og hugi að henni við reglusetningu sem varðar rekstrarumhverfi þessara félaga.

Í augum innlendra sem erlendra fjárfestavaldra veldur síbreytilegt lagaumhverfi verulegri óvissu um framtíðina og afkomu þeirra félaga sem fjárfest er í. Bráðabirgðaákvæði sem varða skattlagningu hafa því verulega fælandi áhrif á alla fjárfestingu í nýsköpunarfélögum.

„Kostnaður“ ríkissjóðs af því að bjóða fyrrnefnda frádráttarheimild sem endurnýjað bráðabirgðaúrræði, verður jafnmikill á næstu árum og kostnaður ríkissjóðs af því að festa hana í sessi sem varanlegan hluta skattaumhverfis nýsköpunarfélaga. Með því að festa heimildina í sessi yrði stöðugleiki í lagaumhverfi nýsköpunarfélaga hins vegar aukinn verulega og fjárfestingarumhverfi í nýsköpunargeiranum bætt til muna. Með slíkri breytingu næðist meiri ávinningur án aukins kostnaðar. Efnahags- og viðskiptanefnd er því eindregið hvött til að taka til endurskoðunar ákvæði 16. gr. frumvarpsins, með þeim hætti að festa frádráttarheimild ákvæðisins varanlega í sessi.

II. Ákvæði 3. gr. – breyting á lögum um tekjuskatt nr. 90/2003

II.1 Almenn

Í frumvarpinu er stefnt að því að rýmka reglur um kaup á hlutabréfum á grundvelli kaupréttarsamninga og hvetja einstaklinga til að taka þátt í uppbyggingu nýsköpunarfélaga, sem og að tryggja að nýsköpunarfélög geti notið góðs af sérfræðipækkingu og viðhaldið henni, eins og það er orðað, með því að minnka skattbyrði við nýtingu kaupréttar.

Það er sérstakt fagnaðarefni að reglur um skattlagningu við nýtingu kaupréttar í nýsköpunarfélögum skuli teknar til endurskoðunar, enda orðið tímabært fyrir nokkru. Þá ber að fagna því að vilji sé til að minnka skattbyrði einstaklinga sem nýting kaupréttar í nýsköpunarfélögum hefur í för með sér, enda til gríðarlega mikils að vinna ef það tekst. Möguleikar nýsköpunarfélaga í örum vexti til að veita kauprétti gefa slíkum félögum aukið svigrúm til að ráða til sín hæft starfsfólk, enda geta þau veitt starfsfólki kauprétti ofan á laun þeirra og bætt kjör þeirra án aukins rekstrarkostnaðar. Nauðsynlegt er fyrir nýsköpunarfélög að vera fær um að bæta launakjör starfsmanna sinna með því að veita kauprétti, þar sem fjárhagur þeirra býður gjarnan ekki upp á að greiða laun sem eru meira aðlaðandi en laun sem önnur og stöndugri fyrirtæki geta boðið. Á sama tíma er einstaklingum gefinn hvati til að auka velgengni félagsins og taka þátt í vegferð þess ef vel gengur. Slíkt svigrúm skiptir miklu fyrir samkeppnishæfni nýsköpunarfélaga, enda skortir þau oft en ekki fjármagn á fyrstu stigum til að standa straum af rekstri. Á sama tíma er þörf nýsköpunarfélaga fyrir hæft starfsfólk gríðarlega mikil. Þá er það almennt talið heillavænlegt fyrir fyrirtæki þegar hagsmunir þeirra og starfsfólks fara saman,

þ.m.t. á grundvelli eignarhalds. Æskilegt er því fyrir viðskiptalífið og samfélagið allt ef unnt er að finna slíkum sameiginlegum hagsmunum farveg með nýtingu kaupréttar.

Það ber að fagna því að frumvarpið í núverandi mynd felur í sér þó nokkra bót fyrir nýsköpunarfélög og starfsmenn þeirra með því að auka svigrúm til nýtingar kaupréttarsamninga. Hins vegar eru einkum tvö atriði sem þarfnast nánari skoðunar til þess að tilgangur frumvarpsins náist, þ.e. ákvæði 1. og 4. tl. 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins, en þau mætti samræma betur þeim lögumálum sem almennt ráða för við gerð kaupréttarsamninga hjá nýsköpunarfélögum, hér á landi og erlendis.

1. töluliður:

Ákvæði 1. tl. frumvarpsins gerir það að skilyrði að viðkomandi fyrirtæki hafi fengið staðfestingu Rannís sbr. 5. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, áður en kaupréttarsamningur er gerður, sem og að *vinnuframlag þess sem kauprétt fær tengist eingöngu framkvæmd á hinu staðfesta verkefni*. Skilyrðin skulu vera uppfyllt við gerð kaupréttarsamnings.

Í stuttu máli skiptir ofangreint skilyrði starfsmönnum viðkomandi félaga í tvo hópa er kemur að skattheimtu – einn hóp sem greiðir 22% skatt við nýtingu kaupréttar og annan hóp sem greiðir allt að 46,25% er hann gerir slíkt hið sama. Það er vandséð hvaða tilgangi það þjónar að draga starfsmenn einstakra sprotafyrirtækja í slíka dilka með því að bjóða sumum þeirra að greiða lægri skatta en öðrum. Innan félags þar sem allir starfa að sama markmiði í miklu návígi þykir líklega óeðlilegt að sumir starfsmenn greiði fjármagnstekjuskatt við innlausn kaupréttar, en aðrir greiði tekjuskatt. Hér skal minnt á að lagafrumvarpinu er ætlað að ná til fyrirtækja með 25 starfsmenn eða færri. Auk þess er í mörgum tilfellum líklegt að allir eða nær allir starfsmenn lítils sprotafyrirtækis komi með einum eða öðrum hætti að ákvarðanatöku við kjarnaverkefni viðkomandi félags, eða færist a.m.k. milli verkefna með nokkuð örum hætti. Ólíkar skattareglur innan slíks umhverfis munu því vísast valda vandræðum í framkvæmd og auka skjalagerð og flækjustig við uppgjör skatta og gjalda. Þá skal það nefnt að margir lykilstarfsmenn, t.a.m. starfsmenn á borð við framkvæmdastjóra og fjármálastjóra, sem sinna sökum eðlis starfa sinna verkefnum þvert á starfsemi alls félagsins, munu falla utan framangreinds ramma, sem vinnur töluvert gegn þeim tilgangi breytinganna, að veita nýsköpunarfélögum tækifæri til að njóta góðs af sérfræðipekkingu og halda henni innan félagsins. Veldur skilyrðið auk þess líklega beinlínis hvata hjá sprotafyrirtækjum til þess einfaldlega að segja alla starfsmenn sína uppfylla framangreint skilyrði, til þess eins að koma í veg fyrir ójafnræði í skattheimtu meðal starfsmanna og minnka flækjustig.

Tillaga: Lagt er til að sömu reglur gildi fyrir alla aðila innan sama félags varðandi skattlagningu við nýtingu kaupréttar.

4. töluliður

Ákvæði 4. tl. frumvarpsins mælir fyrir um að samningur um kauprétt megi ekki vera framseljanlegur og ná ekki til lengri tíma en sex ára.

Í upphaflegum drögum frumvarpsins var miðað við að líftími kaupréttarsamnings mætti ekki vera lengri en 3 ár, en við það fyrirkomulag voru gerðar verulegar athugasemdir, einkum þar sem um mun skemmri líftíma væri að ræða en tíðkaðist almennt um kaupréttarsamninga. Var einnig bent á að engin góð rök væru fyrir því að setja slíkar skorður við líftíma kaupréttarsamninga. Í stuttu máli má segja að líftími kaupréttarsamnings þurfi að vera nokkuð langur til að hann náí því markmiði sínu að stilla saman hagsmuni starfsmanna og vinnuveitanda þeirra, enda tekur það jafnan töluvert langan tíma fyrir nýsköpunarfélög að ná fram raunverulegum vexti. Þeim mun skemmri sem líftími kaupréttarsamnings er, þeim mun minni líkur eru til að réttindi samkvæmt kaupréttarsamningi verði búin að ávaxtast áður

en samningurinn er á enda liðinn. Kaupréttir samkvæmt kaupréttarsamningum eru langoftast áunnir á a.m.k. fjórum árum, auk þess sem starfsmönnum sem áfram starfa hjá félaginu eru þá veitt nokkur ár til viðbótar til þess að nýta áunna kauprétti. Sá tími sem hefur verið veittur til að nýta kauprétti hefur almennt verið á bilinu 2-6 ár, en lítil ástæða hefur almennt verið til að takmarka líftíma kaupréttarsamninga, sérstaklega í þeim tilfellum er starfsmenn eru enn starfandi hjá viðkomandi nýsköpunarfélagi. Hafa framangreindar aðferðir reynst heillavænlegastar í framangreindu markmiði, bæði hér heima og erlendis hjá farsælustu nýsköpunar- og tæknifélögum heims. Takmörk á hámarkslíftíma kaupréttarsamninga eru því ekki í góðu samræmi við framkvæmd slíkra samninga og ekki vitað um nein rök sem standa til þess að takmarka líftíma þeirra, hvorki frá sjónarhóli nýsköpunargeirans né skattayfirvalda. Er því eindregið lagt til að takmörk sem varða hámarkslíftíma kaupréttarsamninga í þessu samhengi verði afnumin.

Tillaga: Lagt er til að tímamörkum um þriggja ára hámarkslíftíma kaupréttarsamnings verði alfarið sleppt, enda kunna tímamörk að vera ólík milli félaga og engin sýnileg rök sem standa til þess að takmarka tímaramma þeirra.

II.2 Skilgreining sprotafyrirtækis og stærðartakmarkanir félaga

Þá skal það nefnt að skattlagning tekna starfsmanna, stjórnarmanna eða sérhæfðra ráðgjafa í fjármagnstekjuskattsbili á aðeins við ef um er að ræða sprotafyrirtæki, sbr. 9. mli. 2. mgr. 18. gr. tekjuskattslaga. Sprotafyrirtæki samkvæmt tilvitnuðu ákvæði er skilgreint þannig:

„Með sprotafyrirtæki er átt við félag sem fellur undir 3. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009, er innan stærðarmarkna 2. tölul. 3. mgr. 1. tölul. B-liðar 1. mgr. 30. gr., hefur fyrir skiptin varið meira en 10% af veltu í viðurkennda rannsókn- og þróunarstarfsemi og er stofnað í þeim tilgangi. Ráðherra er heimilt að kveða á um framkvæmd ákvæðisins í reglugerð, m.a. skilgreiningu á sprotafyrirtæki.“

Þau stærðarmörk sem 2. tli. 3. mgr. 1. tli. B-liðar 1. mgr. 30. gr. tekjuskattslaga sem skilgreining sprotafyrirtækis vísar til eru þessi:

„Hjá félaginu starfi ekki fleiri en 25 starfsmenn og félagið sé með árlega veltu undir 650 millj. kr. og/eða efnahagsreikning undir 650 millj. kr. Ef félag er hluti af félagasamstæðu skal miða við samstæðuna í heild á grundvelli samstæðureiknings.“

Af lagaákvæðinu í frumvarpinu er óljóst hvernig skattlagningu skuli háttáð ef sprotafyrirtækið sem kaupréttir eru veittir í fer umfram ofangreind stærðarmörk. Ef ætlunin er sú að undantekningarákvæði frumvarpsins sem tryggja skattlagningu í fjármagnstekjuprepi eigi ekki við ef umrædd félög vaxa umfram þessi stærðarmörk, er ljóst að þeir hvatar sem frumvarpið skapar eru rangir, enda munu þeir ekki virka hvetjandi til vaxtar fyrir starfsmenn sprotafélaga, enda myndu þeir samhliða auknum vexti vinnuveitanda síns þurfa að greiða tekjuskatt fyrir kauprétti, en ekki fjármagnstekjuskatt.

Þar fyrir utan er hér með lagt til að miðað verði fremur við að þær lagabreytingar sem kveðið er á um í frumvarpinu verði látnar ná til fleiri félaga en aðeins sprotafyrirtækja samkvæmt ofangreindum stærðarmörkum, og að þær nái þess í stað til lítilla nýsköpunarfélaga í samræmi við skilgreiningu 1. tli., sbr. 3. tli. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 152/2009 um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki. Ætti stærðartakmörkunin þannig að ná til nýsköpunarfélaga skv. skilgreiningu laganna, sem hafa færri en 50 starfsmenn og eru með árlega veltu undir 10 milljónum evra og/eða efnahagsreikning undir 10 milljónum evra. Í þessu samhengi vill Framvís vekja athygli á því að samkvæmt breytingum sem gerðar voru í upphafi þessa árs í Svíþjóð greiða starfsmenn „smárna“ fyrirtækja aðeins fjármagnstekjuskatt af tekjum á grundvelli kaupréttarsamninga, en smá fyrirtæki samkvæmt sænskri skattalöggjöf eru öll

fyrirtæki sem hafa 150 starfsmenn eða færri og hafa ársveltu sem nemur 280 milljónum sænskra króna (um 3.600 milljónir íslenskra króna). Ætli íslensk félög að geta keppt á alþjóðlegum vettvangi um hæft starfsfólk þarf augljóslega að stækka verulega þann stærðarramma sem lagafrumvarpið gerir ráð fyrir.

Tillaga: Lagt er til að lagabreytingarnar nái til lítilla nýsköpunarfélaga í samræmi við skilgreiningu 1. tl., sbr. 3. tl. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 152/2009 um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki.

Er nefndin hvött eindregið til að hafa til hliðsjónar þá staðreynd að nýsköpunarfélög keppa á hinu alþjóðlega sviði um hæft starfsfólk. Skattaumhverfið hér á landi þarf að auðvelda þeim samkeppnina, en ekki þyngja róðurinn.

Framvís vill að endingu biðja efnahags- og viðskiptanefnd góðfúslega um fund á næstunni til þess að fylgja ofangreindum sjónarmiðum og öðrum úr hlaði, sem og ræða frekari útfærslur á löggjöf sem varðar kauprétti í sprota- og nýsköpunarfélögum til þess að markmið kaupréttarsamninga í þannig félögum fái skilað nauðsynlegum árangri.

Virðingarfyllst,

f.h. Framvís,

Fróði Steingrímsson, lögmaður LL.M.

Efnahags- og viðskiptanefnd
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10, 3. hæð
101 Reykjavík
nefnasvid@althingi.is

Umsagnaraðili: Hugverkaráð Samtaka iðnaðarins
Tryggvi Hjaltason, formaður

Reykjavík, 6. desember 2022

Efni: Umsögn um mál 432/2022-2023 – Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttir, mútubrot o.fl.), þingskjal 502

Hugverkaráð Samtaka iðnaðarins (SI) tekur til umsagnar mál nr. 432 á löggjafarþingi 2022-2023. Málið varðar ýmsar breytingar á lögum um skatta og gjöld, þar á meðal mál sem varða hagsmuni nýsköpunarfyrirtækja, nánar tiltekið áform um að tímabundin hækkun endurgreiðsluhlutfalls vegna kostnaðar sem fellur til við rannsóknir og þróun (R&D) verði framlengd og úrbætur á skattalegri meðferð kaupréttar og hlutabréfa hjá sprota- og nýsköpunarfyrirtækjum.

Þessum áformum fagnar Hugverkaráð enda eru skattahvatar vegna rannsóknar- og þróunar eitt mikilvægasta tól stjórnvalda til verðmætasköpunar- og starfamyndunar í íslensku hagkerfi í dag eins og neðangreind samantekt sýnir. Þá er að sama skapi fagnaðarefni að til standi að endurskoða regluverk í kringum kauprétti starfsfólks nýsköpunarfyrirtækja en eins og kerfið er úr garði gert í dag nýtist það ekki sem skyldi.

Hugverkaráð styður því áformin en vill þó lýsa yfir vonbrigðum yfir því að ekki sé lagt til að festa tímabundna hækkun vegna R&D varanlega í lög líkt og lagt var til þegar frumvarpið var í Samráðsgátt. Ráðið vill því ítreka fyrri umsagnir sínar um málið þar sem fjallað hefur verið um ávinninginn af því að styðja kröftuglega við nýsköpun í gegnum skattfrádrætti vegna rannsóknar- og þróunarkostnaðar og efla samkeppnishæfni kaupréttarkerfis fyrir nýsköpunarfyrirtæki hér á landi.

I. Skattfrádráttur vegna rannsókna og þróunar

Með breytingum á lögum um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki sem veitir nýsköpunarfyrirtækjum rétt til skattafrádráttar vegna rannsóknar- og þróunarkostnaðar (hér eftir ýmist „R&D“ eða „rannsóknar- og þróunarkostnaður“), fyrst árið 2018 með því að tvöfalda þak á endurgreiðslu á slíkum kostnaði úr 300 milljónum í 600 milljónir króna (900 milljónir króna fyrir samstarfsverkefni) og síðan árið 2020 með því að hækka þakið í 1.100 milljónir króna og hækka endurgreiðsluprosentuna úr 20% í 25% fyrir stór fyrirtæki og 35% fyrir lítil og meðalstór fyrirtæki þá tókst Alþingi að gera rekstrarumhverfi hugverkafyrirtækja á Íslandi alþjóðlega samkeppnishæft. Líklega hefur sjaldan orðið eins mikil og kröftug svörun úr atvinnulífinu á jafn stuttum tíma við lagabreytingu Alþingis. Fyrirtæki í hugverkaiðnaði settu ýmist aukinn kraft í rannsóknir og þróun, með tilheyrandi fjölgun starfsmanna, eða héldu áfram með verkefni sem annars hefði verið hætt við, á sama tíma og margar aðrar atvinnugreinar drógust saman vegna erfiðrar stöðu í

heimsfaraldri covid-19. Útflutningstekjur hugverkaiðnaðar á Íslandi hafa stóraukist, störfum hefur fjölgað og er kraftur enn í gangi í þeim efnum. Hugverkaiðnaður hefur nú fest sig í sessi sem fjórða útflutningsstoðin í hagkerfinu, útflutningsstoð sem er ekki háð takmörkuðum náttúruauðlindum, sú fyrsta í hagsögu Íslands.

Hugverkaráð SI er samfélag fulltrúa margra af helstu hugverka- og hátæknifyrirtækja landsins sem kemur reglulega saman til þess að meta samkeppnishæfni Íslands og sóknartækifæri í hugverkaiðnaði. Það er einróma mat Hugverkaráðs að kröftugt endurgreiðslukerfi rannsókn- og þróunarkostnaðar sem Alþingi kom á með lagasetningu árið 2020 hafi einfaldlega lagt grunn að því að hægt er að byggja upp öfluga hugverkastoð á Íslandi sem raunhæft gæti orðið stærsta og mikilvægasta efnahagsstoð Íslendinga á þessum áratug. Íslensk hugverkafyrirtæki hófu strax að gera vaxtaáætlanir m.v. framangreind endurgreiðsluhlutföll og þak sem eru nú í fullri framkvæmd.

Hér fyrir neðan eru tilgreindar fjórar ástæður fyrir því að væntanlegt frumvarp er mikilvægt fyrir hagkerfi Íslands.

1: Kröftugt skattahvataumhverfi er lykillinn að því að hugverkastoðin er að aflæstast og gæti orðið stærsta og mikilvægasta stoð hagkerfisins í framtíðinni.

Ísland er ríkt af auðlindum. Verðmætasköpun og útflutningur þjóðarinnar hefur síðustu áratugi fyrst og fremst byggt á atvinnugreinum sem hafa takmarkaða vaxtamöguleika til framtíðar og byggja á auðlindanýtingu, líkt og sjávarútvegi, stóriðju og ferðaþjónustu. Þessar útflutningsstoðir hafa tryggt góð lífsgæði fyrir Íslendinga en það er ekki hægt að horfa fram hjá því að einkenni auðlindahagkerfis eru miklar sveiflur og ófyrirsjáanleiki. Þetta hefur einmitt alla tíð einkennt hagsögu Íslands.

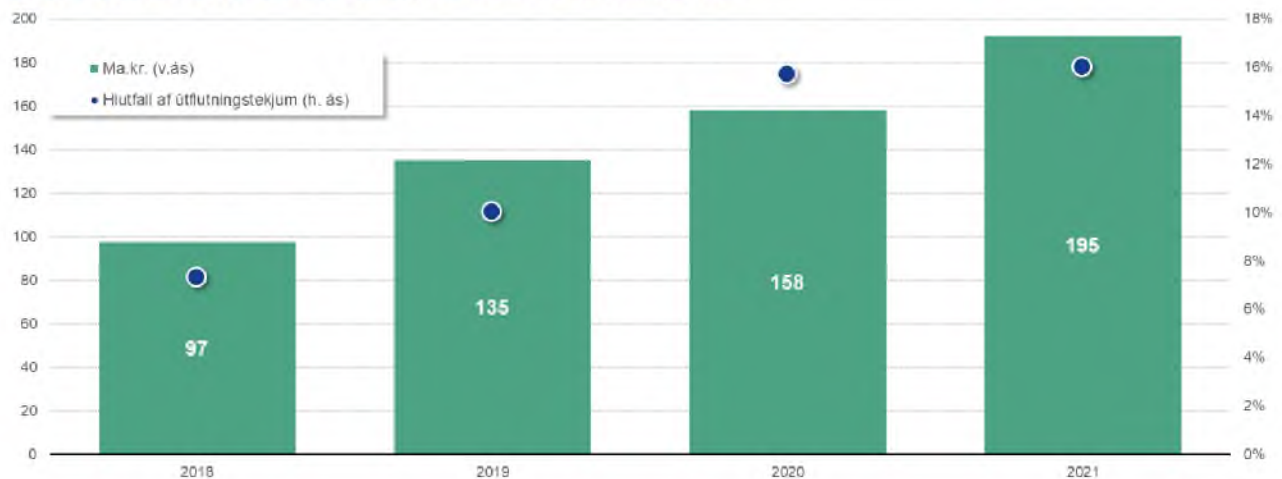
Í fyrsta sinn í sögu þjóðarinnar kann þetta að vera að breytast. Ferðamönnum fækkaði mikið á milli árána 2019 og 2020, og ásamt ferðaþjónustunni drógust nær allir aðrir útflutningsliðir saman eða stóðu í stað á milli ára. Þess vegna kom það mörgum á óvart að það varð afgangur af utanríkisverslun samkvæmt tölum Hagstofunnar á fjórða ársfjórðungi árið 2020. Ástæðan fyrir þessu var einföld. Það var undantekning í útflutningsliðunum. Líkt og aðalhogfræðingur Arion Banka komst að orði í fréttabréfi til fjárfesta á þeim tíma var þetta: „**ekki vegna þrautseigju ferðaþjónustunnar, heldur vegna *hugverkaútflutnings sem geystist inn eins og riddari á hvítum hesti.***“

Gjöld fyrir notkun hugverka jukust samkvæmt Hagstofunni um 13% á milli ára í þessum mikla samdrætti sem átti sér stað um víða veröld og augljóst var að nýr keppandi væri kominn í hagkerfið. Hugverkaiðnaður hefur nú fest sig í sessi sem **fjórða stoðin** í útflutningi þjóðarbúsins en útflutningstekjur hugverkaiðnaðar námu tæpum **16% af útflutningstekjum Íslands árið 2021.**

Af hverju kom þessi stoð inn af svona miklum krafti? Ein helsta ástæða þess er sú að sjórnvöld ákváðu árið 2018 að tvöfalda þak á endurgreiðslu R&D kostnaðar á Íslandi og aflæsa þar með miklum uppsöfnuðum krafti verkefna á Íslandi.

Þegar skattahvatarnir voru eflir enn frekar árið 2020 leystist enn meiri kraftur úr læðingi í hugverkaiðnaði.

Útflutningstekjur hugverkaiðnaðar aukast í samræmi við fjárfestingu í R&P

2: Síðasta efling á R&P skattahvötum er að leiða til þess að sjö til níu þúsund verðmæt störf eru að verða til á Íslandi næstu fimm árin.

Niðurstöður könnunar meðal stjórnenda fyrirtækja í hugverkaiðnaði innan Samtaka iðnaðarins sýna að hugverkafyrirtæki stefna á að ráða sjö til níu þúsund sérfræðinga á Íslandi næstu fimm árin. Það eru 1.800 manns að meðaltali á ári.

Könnun á vegum Íslandsstofu sem gerð var fyrr á árinu leiddi í ljós að vaxtaáætlanir 70% hugverkafyrirtækja hér á landi árið 2021 náðu fram að ganga eða voru framar væntingum.

Störfin sem skapast í hugverkaiðnaði eru vel launuð, skapandi störf fyrir hámenntaða einstaklinga og því er til mikils að vinna að búa svo í haginn að þessi störf verði til á Íslandi. Með því að leggja áherslu á fjölgun starfa í hugverkaiðnaði getur Ísland ekki aðeins laðað að erlenda sérfræðinga heldur einnig búið svo í haginn að komandi kynslóðir vilji setjast að hér á landi í stað þess að sækja tækifærin erlendis.

3: Ekki útgjöld heldur öflug fjárfesting.

Nokkuð hefur borið á umræðu um að R&P skattahvatar séu *styrkir til fyrirtækja*. Forsvarsmenn nær allra hugverkafyrirtækja sem undirrituð hafa rætt við eða starfa hjá segja sömu söguna þegar kemur að kröftugra endurgreiðslukerfi R&P: Það leiðir til þess að fleiri verkefni eru sett í gang á Íslandi; uppbygging fer fram hér og eru ekki færð úr landi þegar stuðningsumhverfið er orðið eins samkeppnishæft og raun ber vitni síðasta árið. Þess vegna er mikilvægt að leggja eftirfarandi tvær breytur til grundvallar þegar meint útgjöld eru metin:

1. Þegar endurgreiðsluhlutföll eru samkeppnishæf þá verða fleiri verkefni sett af stað á Íslandi, meiri áhættufjárfesting sækir til landsins og fleiri störf eru sköpuð sem ella hefðu

ekki orðið til. Þetta skapar nýjar skatttekjur. Um þetta liggja nú þegar fyrir tugi dæma bara síðustu tvö ár.

2. Til þess að fá endurgreiðslu þarf fyrst að stofna til útgjalda og er því áhætta ríkisins og beinn kostnaður alltaf takmarkaður við þá staðreynd að fyrst þurfa að koma til fjárfesting sem skapar skatttekjur áður en endurgreiðslur hefjast.

Meint „útgjöld“ eru því ekki útgjöld í venjulegum útgjalda skilningi þegar kemur að kostnaði ríkissjóðs enda skapar tilvist þess tekjur sem hefðu ellegar ekki orðið til hér á landi. Þess vegna er réttara og eðlilegra að horfa til endurgreiðslukerfisins sem fjárfestingarkerfis.

4: Þetta er alþjóðlegt kapphlaup þar sem skýr skilaboð skipta sköpum.

Mikið kapphlaup er nú í gangi um tvær auðlindir á meðal efnahagslegra þróaðra ríkja; hugverk og hæfileika. Fyrri kapphlaupið snýr að því að ná verðmætum hugverkum (e. intellectual property), tekjunum af þeim og starfamyndun til heimaríkis. Seinna kapphlaupið snýr að því að ná sérfræðingunum sem þarf til að geta viðhaldið, þróað, byggt upp og viðhaldið nýjum hugverkadrifnum verkefnum.

Það er stefna núverandi stjórnvalda að hugverkastoðin verði að okkar stærstu útflutningsstoð. Til þess að slíkt sé raunhæfur möguleiki þarf að tryggja samkeppnishæfni þjóðarinnar á þessum tveimur sviðum. Það fyrri snýr að því að byggja upp og viðhalda samkeppnishæfu umhverfi til rannsóknar- og þróunar; kjarna nýsköpunar. Í því tilliti er endurgreiðslukerfi stjórnvalda á rannsóknar- og þróunarkostnaði fyrirtækja stærsta og mikilvægasta fjárfestingin ásamt mikilvægu stuðningskerfi nýsköpunar í gegnum Rannís. Seinna atriðið er að efla mannauðinn á Íslandi bæði með innlendri uppbyggingu, til að mynda með eflingu kaupréttarkerfis, en líka með því að liðka fyrir komu erlendra sérfræðinga, sem stuðlar að aukinni þekkingu, breidd og alþjóðlegum tengsum í þágu íslensks samfélags og efnahags. Frumvarpið sem hér er um rætt mun því móta lykilkætti í getu okkar sem þjóðar í þessu kapphlaupi.

Tímabundin hækkun á skattahvötum vegna R&D skiptu sköpum eins og fram hefur komið en nauðsynlegt er að þessi hlutföll verði fest í lögum til þess að hugverkafyrirtæki geti gert áform um framtíðaruppbyggingu starfsemi sinnar hér á landi.

Samantekt

Hugverkaráð hvetur efnahags- og viðskiptanefnd til þess að leggja til að hlutföll endurgreiðslu rannsóknar- og þróunarkostnaðar verði varanlega fest í lög, 25% fyrir stór fyrirtæki og 35% fyrir lítil og meðalstór fyrirtæki rétt eins og lofað var í sjórnarsáttmála ríkissjórnarinnar og að þakið verði 1,1 milljarður eins og var á árunum 2020 og 2021. Að mati ráðsins væri það þó enn ákjósanlegra að þakið yrði afnumið rétt eins og framsæknustu nýsköpunarhagkerfin hafa gert til þess að hafa ekki stærðarþak á skilvirkri nýsköpun á Íslandi.

II. Kaupréttir starfsmanna sprotafyrirtækja

Hugverkaráð fagnar tillögum í frumvarpinu varðandi skattlagningu kaupréttanna í nýsköpunarfyrirtækjum en fjallað er um áformin í 3. gr. frumvarpsins. Annar þáttur í því að gera Ísland samkeppnishæft í nýsköpun er að auðvelt sé fyrir nýsköpunarfyrirtæki að umbuna starfsfólki, stjórnarmönnum og ráðgjöfum með kaupréttum. Algengt er að nýsköpunar- og tæknifyrirtæki umbuni starfsmönnum sínum með kaupréttum en slíkt veitir starfsfólki eignarhald

og hlut í fyrirtækinu og möguleika á ávinningi seinna meir. Slíkt styrkir samkeppnisstöðu slíkra fyrirtækja er kemur að ráðningu hæfs starfsfólks þar sem almennt er geta slíkra félaga til að borga laun lakari en gengur og gerist á hinum almenna vinnumarkaði.

Með eignarhaldi verða hagsmunir starfsfólksins nátengdari hagsmunum fyrirtækisins og einnig má ætla að kaupréttir sem ávinnast yfir ákveðið tímabil auki líkurnar á að fyrirtæki haldi í gott starfsfólk. Eignarhald starfsmanna í nýsköpunarfyrirtækjum hefur sögulega verið sjaldgæfara í Evrópu og eru líklega fjölbreyttar ástæður fyrir því. Hins vegar hefur orðið breyting á þessu á undanförunum árum og hafa þau ríki sem standa framarlega í nýsköpun séð mikilvægi þess að hafa kerfi í kringum kauprétti nýsköpunarfyrirtæki skilvirk, gagnsæ og ekki síst hvetjandi. Lönd eins og Svíþjóð, Eistland, Bretland og Frakkland hafa innleitt reglur sem hafa stutt við vöxt hugverkaiðnaðar í viðkomandi landi.

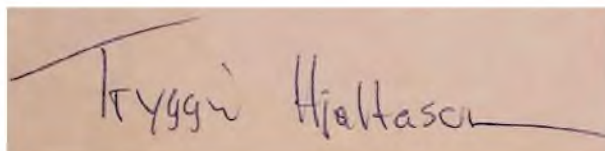
Lög og reglur um kauprétti á Íslandi hafa verið talsvert lakari en gengur og gerist annars staðar. Sökum smæðar markaðarins hér og skort á hæfu starfsfólki er nauðsynlegt að kerfið sé jafngott eða betra en í samkeppnislöndum okkar.

Hugverkaráð SI fagnar því tillögunum í frumvarpinu og hvetur efnahags- og viðskiptanefnd til þess að samþykkja þessa tilhögun á skattlagningu á kaupréttum í sprotafyrirtækjum.

III. Lokaorð

Hugverkaiðnaður getur orðið stærsta og mikilvægasta stoðin í útflutningstekjum þjóðarbúsins ef réttar ákvarðanir eru teknar á næstu árum. Áformin sem nú liggja fyrir gefa til kynna að stjórnvöld séu á réttri braut og því fagnar Hugverkaráð en hvetur efnahags- og viðskiptanefnd til þess að festa skattahvata vegna rannsókna- og þróunar varanlega í lög í samræmi við þær reglur sem hafa gilt síðan vorið 2020 og íhuga einnig að ganga skrefinu lengra og afnema þak á endurgreiðslur og gera þar með stuðningskerfi fyrir nýsköpun á Íslandi með því besta sem finnst í veröldinni.

Virðingarfyllst,

A photograph of a handwritten signature in blue ink on a light-colored background. The signature reads "Tryggvi Hjaltason".

Tryggvi Hjaltason, formaður Hugverkaráðs Samtaka iðnaðarins

Hugverkaráð Samtaka iðnaðarins

Alexander Picchiatti, Verne Global

Fida Abu Libdeh, GeoSilica Iceland

Inga Lind Karlsdóttir, Skot Productions

Líja Ósk Snorradóttir, Pegasus

Reynir Scheving, Zymetech

Róbert Helgason, Kot

Soffía Kristín Þórðardóttir, Origo

Tryggvi Hjaltason, formaður Hugverkaráðs, CCP

Vigdís Tinna Sigurvaldadóttir, Marel

Þorgeir Óðinsson, Directive Games North

Þóra Ejjörg Magnúsdóttir, Coripharma

Nefndasvið Alþingis
v.t. efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 6. desember 2022

Umsögn KPMG Law ehf. við drög að frumvarpi til laga um „breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttur, mútubrot o.fl.)“, 432. mál.

Samkvæmt tölvuskeyti nefndasviðs Alþingis þann 28. nóvember 2022 er KPMG Law ehf. (hér eftir nefnt „KPMG“) gefinn kostur á að veita umsögn um framangreint frumvarp. Af því tilefni sér KPMG ástæðu til að koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum og/eða ábendingum.

1. Almenn

KPMG kom á framfæri athugasemdum við drög að frumvarpi þessu, þegar það birtist á samráðsgátt stjórnvalda þann 11. október sl.¹ Ef fyrirbyggjandi frumvarp er borið saman við fyrrnefnd drög er birtust á samráðsgáttinni er ljóst að tekið hefur verið tillit til ábendinga KPMG. Þrátt fyrir það telur KPMG þó enn rétt að koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum/ábendingum við lagafrumvarp þetta.

2. Samandregnar niðurstöður KPMG

Til þægindaauka hefur KPMG dregið saman helstu athugasemdir sínar við frumvarp það sem er til umsagnar. Helstu athugasemdir sem KPMG gerir við frumvarpið eru sem hér segir:

1. Að 9. gr. tsl. nái jafnt til aðila sem eru launþegar hjá félagi eður ei, eða að minnsta kosti að vísun til sérhæfðra ráðgjafa verði einnig færð undir 9. gr. tsl. svo ekki liggi vafi á því að 9. gr. taki einnig til sérhæfðra ráðgjafa sem ekki eru starfsmenn félags.
2. Að skilyrði er fram koma í 1. – 4. tölul. 1. efnisgreinar 3. gr. frumvarpsins (sem felur í sér viðbót á nýju ákvæði, 10. gr. a., í tekjuskattslögin nr. 90/2003), verði endurskoðuð með það að markmiði að þau gagnist fleiri nýsköpunarfélögum, enda er það mat KPMG að skilyrðin sníði ákvæðinu svo þröngan stakk að markmiðum með ákvæðinu komast ekki almennilega til framkvæmda.
3. Að mikilvægt sé að lagareglur um kauprétti og skattlagningu þeirra séu almennar, skýrar og nái til allra þeirra er starfa í þágu fyrirtækjanna, hvort sem það eru starfsmenn, verktakar, ráðgjafar, stjórnarmenn eða aðrir.

¹ [https://samradsgatt.island.is/oll-mal/\\$Cases/Details/?id=3304](https://samradsgatt.island.is/oll-mal/$Cases/Details/?id=3304)

Nánari umfjöllun um athugasemdir og tillögur KPMG má finna hér að neðan.

3. Um 3. grein frumvarpsins

Í 3. gr. frumvarpsdraganna er lagt til að auka nýrri grein, 10. gr. a, við tsl. Ákvæðinu er ætlað að taka til skattlagningar tekna sem myndast við nýtingu starfsmanna, stjórnarmanna og sérhæfðra ráðgjafa á kauprétti eignarhluta í sprotafyrirtækjum. Lagt er til að tekjurnar skattleggist sem fjármagnstekjur (nú 22% skattur). KPMG telur ýmislegt mega betur fara í þessu ákvæði. Annars vegar þurfi að kveða á um það með skýrari hætti að 9. gr. tsl. taki til fleiri aðila en launþega eða að minnsta kosti að það taki til sérhæfðra ráðgjafa og hins vegar að endurskoða hvort skilyrðin sem sett eru fram í nýrri 10. gr. a. séu ekki sniðinn of þröngur stakkur.

3.1. Aðeins um muninn á 9. gr. og 10. gr. tsl.

Þegar horft er til draga að frumvarpinu, þeirra athugasemda sem bárust stjórnvöldum á samráðsgáttinni og þeirra breytinga sem gerðar hafa verið á frumvarpinu frá því að það birtist á samráðsgáttinni, er það mat KPMG að fullt tilefni sé til að vekja athygli á mismuni þeirra ívilnandi reglna sem gilda um kauprétti sem koma annars vegar fram í 9. gr. tsl. og hins vegar í 10. gr. sömu laga.

Í 9. gr. tsl. er fjallað um hvernig skattlagningu skuli háttáð þegar aðili kaupir hlutabréf samkvæmt kauprétti sem hann öðlast „vegna starfa“ fyrir annan aðila. Með lögum nr. 79/2016 var ákvæðinu breytt á þann veg að skattlagningu vegna nýtingar (kaupa) á kauprétti skuli frestað þar til bréfin yrðu seld (og nú síðar með lögum nr. 69/2021 „þar til eigendaskipti verða á hlutabréfunum“). Í greinargerð sem fylgdi frumvarpi því er varð að lögum nr. 79/2016 segir um þessa breytingu m.a.:

„Sérstakar reglur gilda um skattalega meðferð tekna vegna kaupa á hlutabréfum samkvæmt kauprétti sem maður hefur öðlast vegna starfa fyrir annan aðila. Meginreglan er sú að líta skal á mismun gangverðs og söluverðs sem starfstengda launagreiðslu sem sætir sömu skattalegu meðferð og aðrar launagreiðslur. Greiðsla er því staðgreiðsluskyld og kemur til skattlagningar þegar kaupréttur er nýttur. Ef hlutabréf eru ekki skráð í kauphöll og engin viðskipti hafa verið með bréf er myndað hefur gangverð í viðskiptum, skal miða við bókfært verð eigin íjár samkvæmt síðasta endurskoðaða ársreikningi eða árshlutareikningi viðkomandi félags. Skattlagning hefur þannig átt sér stað við nýtingu og innlausnarverð, sem lagt var til grundvallar við skattlagningu kaupaukans, þá talist sem stofnverð við síðari sölu, og hagnaður af sölnni þannig reiknaður talist til íjármagnstekna í hendi sejjanda.

Í frumvarpinu er lagt til að sú breyting verði á skattalegri meðferð tekna vegna kaupa manns á hlutabréfum samkvæmt kauprétti sem hann hefur öðlast vegna starfa fyrir annan aðila, skv. 9. gr. tekjuskattslaga, að þær verði skattlagðar við sölu bréfanna í stað afhendingardags/innlausnar eins og nú er. Verði frumvarpið að lögum mun því starfsmaðurinn hvorki greiða skatt af kauprétti sínum á samningsdegi né þegar hann leysir bréfin til sín. Skattlagningu er frestað þangað til bréfin eru seld og mun mismunur á kaupverði samkvæmt kaupréttarsamningi og söluverði tejjast til launatekna.“

KPMG þykir óhætt að fullyrða að lagabreyting þessi hafi gagnast nýsköpunarfélögum á Íslandi einkar vel. Markmiðið með kaupréttum er yfirleitt að: (i) samtvinnna hagsmuni hluthafa, félaga og starfsmanna; (ii) veita kjarabót fyrir starfsmenn og stuðla að þátttöku þeirra í verðmætaaukningu félagsins; (iii) tryggja langtímasamband og hugsun í starfsemi nýsköpunarfélaga og þeirra starfsmanna og annarra sem taka þátt í að byggja upp starfsemina. Með lagabreytingunni 2016 varð það að áhættuminni kosti fyrir starfsmenn að samþykkja að hluti starfskjara þeirra væri í formi kaupréttar, enda fylgdi því þá ekki fjárútlát vegna skattgreiðslna við nýtingu á kaupréttunum. Með sama hætti hefur lagabreytingin gert nýsköpunarfélögum kleift að laða til sín öflugt starfsfólk með því að veita þeim kauprétti, enda fjárhagsleg staða þeirra yfirleitt þannig að þau geta ekki keppt við stöndugri félög í launum. Að fresta skattlagningu kaupréttar fram að sölu hluta hefur þannig skipt sköpum fyrir nýsköpunarfyrirtæki við að tryggja sér hæft starfsfólk.

Rétt er að taka fram að beiting 9. gr. hefur lengst af takmarkast við starfsmenn félags, þá sem eru á launagreiðendaskrá félag, vegna þeirrar túlkunar í framkvæmd að orðalagið „vegna starfa“ samkvæmt 9. gr. tsl. nái einvörðungu til starfsmanna, þ.e. þeirra sem eru á launagreiðendaskrá viðkomandi fyrirtækis. Nýlega var hins vegar gerð sú breyting á að nú nær ákvæðið einnig til stjórnarfólks nýsköpunarfélaga.²

Í 10. gr. tsl. er fjallað um hvaða skilyrði kaupréttarsamningur þurfi að uppfylla til að allar tekjur samkvæmt honum skuli skattlagðar sem fjármagnstekjur í stað þess að skattleggjast sem laun. Hér er vert að hafa hugfast að óalgengt er að nýsköpunarfélög nýti sér 10. gr. tsl. við framkvæmd sinna kaupréttáætlana vegna þeirra ströngu skilyrða sem þar er að finna, svo sem um kaupverð, eignarhaldstíma o.fl. Í framkvæmd er því algengara að skráð félög nýti sér 10. gr. tsl. og nýsköpunarfélög nýti sér 9. gr. tsl.

3.2. Kaupréttir samkvæmt 9. gr. nái til sérhæfðra ráðgjafa

Fyrirhuguð breyting 3. gr. frumvarpsins, sem kynnir til leiks nýja grein, 10. gr. a., fjallar um að skattlagningu tekna starfsmanna, stjórnarmanna eða sérhæfðra ráðgjafa skv. 9. gr. vegna nýtingar kaupréttar í sprotafyrirtækjum skuli skattlagðar sem fjármagnstekjur.

KPMG telur vert að benda á að breyta þarf 9. gr. tekjuskattslaga til að hún nái til sérhæfðra ráðgjafa, en eins og stendur virðist hún einvörðungu ná til starfsmanna allra félaga og stjórnarmanna nýsköpunarfélaga.

Eitt af markmiðum með frumvarpi þessu sem til umsagnar er að gera nýsköpunarfélögum auðveldara um vik að laða til sín öflugt fólk, hvort sem er starfsmenn, stjórnarmenn, ráðgjafa eða aðra, iðulega í samkeppni við önnur stöndug fyrirtæki. Mikilvægt er að nýsköpunarfélög geti laðað til sín fólk, ekki einungis starfsfólk, heldur einnig aðra, og stór liður í því er að geta veitt þessum aðilum kauprétti. Þá skiptir sköpum að viðkomandi aðilar sæti ekki skattlagningu fyrr en við sölu á hlutabréfunum. Þar af leiðandi telur KPMG nærtækast að breyta núgildandi 9. gr. tsl. þannig að orðalagið „vegna starfa“ nái til allra, ekki einungis þeirra sem þiggja laun sem starfsmenn á

---

² Með lögum nr. 69/2021 var gildissvið 9. gr. útvíkkað með þeim hætti að „[sama skuli gildi um] kaup stjórnarmanns á hlutum eða hlutabréfum samkvæmt kauprétti í félagi sem hann er stjórnamaður í ef félagið fellur undir 3. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009, á því ári þegar viðskiptin eru gerð.“

launagreiðendaskrá, eða í hið minnsta að gildissvið þess verði útvíkkað svo það nái með öyggjandi hætti til sérhæfðra ráðgjafa.

Vert er að hafa í huga að ef orðalagið „*sérhæfður ráðgjafi*“ verður fært inn í 9. gr. tsl. þarf að gera því frekari skil. KPMG telur að þessu tilefni rétt að benda á þá ágalla sem KPMG telur vera á núverandi skilgreiningu á hugtakinu „*sérhæfður ráðgjafi*“ skv. 1. tölul. 1. efnisgreinar 3. gr. frumvarpsins.

3.3. Skilyrði 10. gr. a.

Sem fyrr fjallar 3. gr. frumvarpsins um að bæta við nýrri grein, 10. gr. a., en samkvæmt henni skulu tekjur starfsmanna, stjórnarmanna eða sérhæfðra ráðgjafa skv. 9. gr. vegna nýtingar kaupréttar í sprotafyrirtækjum, sbr. 9. másl. 2. mgr. 18. gr., skattlagðar sem fjármagnstekjur skv. C-lið 7. gr. sé tilteknum skilyrðum fullnægt. KPMG er þeirrar skoðunar að skilyrðin, sem talinu eru upp í fjórum tölulíðum í 1. mgr., sníði nýtingu ákvæðisins svo þröngan stakk að það muni ekki nýtast nýsköpunarfélögum líkt og væntingar eru um. Nánar um ábendingu KPMG verður fjallað hér í næstu köflum.

3.3.1. Staðfesting Rannís og vinnuframlag sé eingöngu tengt framkvæmd á hinu staðfesta verkefni

Samkvæmt 1. másl. 1. efnismálgreinar 3. gr. er það gert að skilyrði að sprotafyrirtæki hafi fengið staðfestingu Rannís, sbr. 5. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009, áður en kaupréttarsamningur var gerður og vinnuframlag þess sem fær kauprétt tengist eingöngu framkvæmd á hinu staðfesta verkefni.

KPMG þykir skilyrði þetta fremur þröngt. Að takmarka gildissviðið við þá sem ákvarðanir taka um framkvæmd verkefnis útilokar almenna starfsmenn og aðra ráðgjafa frá því að fá notið ákvæðisins. Af greinargerð frumvarpsins verður ekki ráðið að sú sé ætlunin. Í greinargerð frumvarpsins segir m.a.: „*Jafnframt má rekja ákvæði frumvarpsins til sjjórnarsáttmála ríkissjórnarinnar þar sem segir m.a. að löggjöf um skattalega meðferð kaupréttar og hlutabréfa hjá nýsköpunarfyrirtækjum verði endurskoðuð þannig að þeim verði gert kleift að keppa um starfsfólk og ráðgjafa með því að bjóða hlutdeild í framtíðarávinningi á grundvelli skattalegra ívilnanna [sic].“ Framtíðarávinningur sprotafyrirtækis ræðst ekki eingöngu af því hvernig til tekst við framkvæmd rannsóknar- og þróunarverkefnis heldur ekki síður af því hvernig til að mynda tekst til við markaðssetningu og sölu afurða af verkefninu. Þá er alþekkt að starfsmenn og stjórnendur sprotafyrirtækja búi yfir nauðsynlegri sérþekkingu um þróun afurðar/verkefnis en þurfi að leita sér aðstoðar við önnur rekstartengd málefni, svo sem að koma vörum og afurðum á markaði erlendis. Er framangreind vinna ekki síður mikilvæg fyrir sprotafyrirtæki en vinna við framkvæmd verkefnis, hvort heldur starfið sé í höndum starfsmanna fyrirtækisins eða keypt af ráðgjöfum. Því hefur stundum verið haldið fram að íslenskum nýsköpunarfyrirtækjum gangi vel í þróun afurða og lausna sem standast samkeppni við útlönd en hins vegar reynist það erfiðara að koma þeim á markaði erlendis. Þannig er stundum leitað af sérhæfðum fjárfestum (e. *strategic investors*) sem geta aðstoðað félög með tengingar og þekkingu, þannig að afurðirnar og lausnirnar verði keyptar á erlendum mörkuðum. Sama á við um sérhæfða ráðgjafa á tilteknum mörkuðum, jafnvel þótt þeir komi ekki endilega að vörubrúuninni sjálfri.*

Þá þykir KPMG rétt að velta því upp hvort staðfesting Rannís á verkefni sé nauðsynleg forsenda þess að nýsköpunarfélög geti nýtt ákvæði þetta. Eflaust mætti nota aðra skilgreiningu á sprotafyrirtæki, sem þó gæti byggt á ákvæði 5. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009. Verði niðurstaðan að halda sig við Rannís staðfestingu er vert að velta því upp hvort ekki mætti útvíkka gildissvið ákvæðisins með því að taka út skilyrði þess efnis að staðfesting Rannís þurfi að liggja fyrir við gerð kaupréttarsamningsins. Þannig getur það reynst mikilvægt fyrir fyrirtæki á öðrum stigum, fyrir og eftir Rannís, að laða til sín öflugt fólk, öfluga ráðgjafa og aðra.

3.3.2. Tímamörk ákvæðisins

Í 2. og 4. tölul. 1. efnismálgreinar 3. gr. frumvarpsins er það gert að skilyrði að annars vegar þurfi að lágmarki að líða 18 mánuðir frá gerð kaupréttarsamnings og þar til hann er nýttur og hins vegar að kaupréttarsamningurinn megi ekki ná til lengri tíma en sex ára.

Örlög margra farsælla nýsköpunarfélaga er á þá vegu að stærri og stöndugri félög fjárfesta í þeim að hluta eða öllu leyti. Er það oftast en ekki beinlínis markmið stofnenda nýsköpunarfélaga að selja félagið á tilteknu stigi rekstrarins. Vegna þessa raunveruleika má oftast en ekki finna ákvæði í kaupréttarsamningum sem kveða á um að við sölu nýsköpunarfélags virkist réttur kaupréttarhafa til að nýta allan kauprétt sinn, hvort sem ávinningstímabilið er liðið eður ei. Kaupréttarhafa stendur þá til boða að nýta kauprétt sinn og selja svo hlutinn sem hann eignaðist við nýtingu kaupréttarins til nýrra kaupenda. Er þetta kaupréttarhöfum einkar mikilvægt svo þeir geti notið ágóða af því að fyrirtækið er selt, en það er oftast á tíðum einmitt undirliggjandi markmið með störfum kaupréttarhafans, þ.e. að fá „*hlutdeild í framtíðarávinningi*“ eins og segir í frumvarpinu. Þá þykir oft á tíðum ekki fýsilegt fyrir kaupendur að fyrir liggja samningar sem félag hefur gert sem beinlínis hindri viðskiptin. Kaupréttarhafar munu reyna standa í vegi fyrir því að félagið sem veitir kaupréttina verði selt innan 18 mánaða frá gerð kaupréttarsamningsins. Einnig munu félagin sjálf væntanlega bregða á það ráð að kveða á um í kaupréttarsamningum að við sölu falli kaupréttarsamningur niður að því leyti sem varðar óáunnin réttindi. Þá vilja kaupendur félaga oftast en ekki taka við félagi sem hefur ekki útistandandi skyldur um að gefa út eða selja tiltekna hluti til annarra en kaupendanna sjálfra. 18 mánaðartímamarkið í 2. tölul. 1. efnismálgreinar 3. gr. frumvarpsins er því varhugavert að þessu leyti.

Þá þykir KPMG jafnframt varhugavert að skilyrða gildissvið ákvæðisins við kaupréttarsamninga til að hámarki sex ára, en samkvæmt greinargerð er fylgdi frumvarpinu virðist takmarkið fyrst og fremst vera einföldun á skattframkvæmd. Engin frekari skýring er veitt hvað þetta varðar. Þrátt fyrir þetta má taka undir með frumvarphöfundum að oftast en ekki er gildistími kaupréttarsamninga ekki lengri en sex ár. Í mörgum tilfellum eru rök fyrir því að hafa tímabilið styttra, og í öðrum tilfellum lengra. Hér verður samningsfrelsið að ráða för enda ekki séð að það hafi áhrif á skattframkvæmd. Mikilvægast er að hún sé skýr, einföld og fyrirsjáanleg. Þau markmið nást einungis með fáum skilyrðum.

3.4. Vísun til C-liðar 7. gr. tsl.

Ákvæði 3. gr. frumvarpsins er sem fyrr segir ætlað að taka til skattlagningar tekna sem myndast við nýtingu starfsmanna, stjórnarmanna og sérhæfðra ráðgjafa á kauprétti eignarhluta í sprotafyrirtækjum. Lagt er til að tekjurnar skattleggist sem fjármagnstekjur (nú 22% skattur) og í því sambandi er vísað til C-liðs 7. gr. laga nr. 90/2003. Nákvæmara væri að vísa til 3. og 4. mgr. 66. gr. sömu laga þar sem kveðið er á um að tekjuskattur af tilteknum fjármagnstekjum skuli vera

22%, að ekki skuli aðrir skattar lagðir á þær tekjur og að þær tekjur skuli ekki reiknast með í tekjuskattsstofni til viðmiðunar við útreikning tiltekinna bóta.

4. Um 15. gr. frumvarpsins

Í 15. gr. frumvarpsins er lögð til sú jákvæða breyting að við lögin bætist bráðabirgðaákvæði sem kveður á um að 2. máls. 9. tölul. 31. gr. tsl. taki einnig til Bretlands hvað varðar greiðslur frá og með 2021. Breyting þessi þýðir að í kjölfar Brexit taki 2. máls. 9. tölul. 31. gr. tsl. einnig til breskra félaga, en í grunninn varðar 2. máls. 9. tölul. 31. gr. frádráttarbærni af mótteknum arði frá félögum innan EES (og aðildarríkjum að stofnsamningi Fríverslunarsamtaka Evrópu og félögum í Færeyjum).

KPMG telur rétt að benda á næsta tölulið 31. gr. tsl., þ.e. 9. tölulið a, en hann er í grunninn efnislega samhljóða fyrrnefndum 9. tölul. nema í stað þess að taka til arðgreiðslna tekur hann til söluhagnaðar hlutabréfa.

Ekki er að sjá af athugasemdum í greinargerð þeirri er fylgir frumvarpinu sem er til umsagnar að sérstök afstaða hafi verið tekin til þess að sérstaklega undanskilja söluhagnað hlutabréfa en KPMG telur rétt að 15. gr. nái einnig yfir 9. tölul. a. 31. gr. tsl.

5. Aðrar athugasemdir

Í 2. og 5. gr. frumvarpsins má finna tillögur að breytingum á ákvæðum 10. gr. og 18. gr. tsl. Breytingartillagan miðar að því að þar sem vísað er til sölu á hlutabréfum sé fremur vísað til eigendaskipta. Í greinargerð er fylgir frumvarpinu er ekki að finna neina umfjöllun um það hvernig þessi breyting komi niður á „eigendaskiptum“ við gjaldþrot eða slit á félagi. KPMG telur ólíklegt að markmið með breytingunni sé að ná utan um þau tilvik þar sem aðilar tapa eignarhlut sínum vegna gjaldþrotaskipta eða slita á félagi en telur vert að benda á að þetta mætti gera skýrar í lagatextanum.

Þá bendir KPMG að þessu tilefni á sama orðalag í 9. gr. tsl. sem kom inn með breytingarlögum nr. 69/2021, en verði fyrri athugasemd KPMG tekin til greina mætti bæta við ákvæði í frumvarpið sem samræmði fyrrnefnt orðalag 9. gr. við breytingarnar sem kunna að vera gerðar á 2. og 5. gr. þessa frumvarps.

Virðingarfyllst,

KPMG Law ehf.

Ásgeir Skorri Thoroddsen

Ævar Hrafn Ingólfsson

Nefndasvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

nefnasvid@althingi.is

Reykjavík 6. desember 2022

Umsögn Monerium EMI ehf. um framvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttiur, mútubrot o.fl.), 432. mál.

Monerium EMI ehf. fagnar því að með frumvarpi þessu er loks ráðist í breytingar á lögum um tekjuskatt nr. 90/2003, er lúta að skattlagningu kaupréttá í sprotafyrirtækjum.

Því miður gengur frumvarpið ekki nógu langt. Íslensk sprotafyrirtæki munu ennþá standa höllum fæti samanborið við þau lönd sem við alla jafnan miðum okkur við. Það er sérstaklega mikilvægt í ljósi skorts á innlendu vinnuafli að íslensk sprotafyrirtæki geti keppt á jöfnum grundvelli við erlenda samkeppnisaðila.

Umsögn þessi lítur aðeins að 3. gr. frumvarpsins og mun annars vegar skiptast í almenna umfjöllun um kauprétti og hins vegar umfjöllun um hvern tölulið 3. gr. frumvarpsins.

Almennt

Í dag er staðan sú að launafólk sem leggur fram þekkningu til nýsköpunarfyrirtækja í formi vinnuframlags er mismunaði í samanburði við fjármagnseigendur í skattalegu tilliti.

Rekstur nýsköpunarfyrirtækja er afar áhættusamur. Talið er að um 90% af nýsköpunarfyrirtækjum nái ekki markmiðum sínum og enda með gjaldþroti eða er slitið með fjárhagslegu tapi fyrir stofnendur sem og fjárfesta.¹

Til að setja það sem eftir kemur í samhengi er best að fjalla um hvaða tilgangi kauprétti er ætlað að þjóna í tilviki nýsköpunarfyrirtækja.

---

¹ Sjá:

<https://www.forbes.com/sites/neilpatel/2015/01/16/90-of-startups-will-fail-heres-what-you-need-to-know-about-the-10/>

Kaupréttir á hlutafé er enföld og algeng leið til að samtvinnna hagsmuni fjárfesta og stofnenda annars vegar og hins vegar hagsmuni starfsfólks.

Almennt séð er geta nýsköpunarfyrirtækja til að borga samkeppnishæf laun lakari en gengur og gerist á hinum almenna vinnumarkaði. Með eignarhaldi eru hagsmunir starfsfólks nátengdari hagsmunum fyrirtækisins en jafnframt má ætla að kaupréttir sem ávinnast yfir ákveðið tímabil auki líkurnar á að fyrirtæki haldi í gott starfsfólk.

Kaupréttum er ætlað að tryggja starfsfólki ávinning í velgengni nýsköpunarfyrirtækisins en á sama móti verja þau gegn fjárhagslegu tapi.

Æskilegt er að lög og reglur um kauprétti á Íslandi séu jafngóð eða betri en best gerist annars staðar, meðal annars til að veða upp aðra veikleika svo sem smæð þjóðfélagsins og skort á fólki með reynslu og þekkingu af nýsköpunarfyrirtækjum. Frumvarpið stenst ekki það markmið.

Lykilþáttur í því að gera Ísland samkeppnishæft í nýsköpun og gera nýsköpunarfyrirtækjum kleift að laða til sín framúrskarandi starfsfólk er að auðvelda nýsköpunarfyrirtækjum að umbuna starfsfólki með kaupréttum.

Við núverandi aðstæður þar sem sárafá nýsköpunarfyrirtæki nýta sér undanþáguákvæði 1. mgr. 10. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, er verið að mismuna launafólki og fjármagnseigendum í skattlegu tilliti þar sem almenna reglan er að kaupréttir eru skattlagðir sem tekjur skv. 1. tölul. A-liðar 7. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, en tekjur fjármagnseiganda skattlagðar sem fjármagnstekjur skv. C-lið 7. gr. sömu laga.

1. tölul. 1. mgr. 3. gr. Staðfesting Rannís

Í 1. tölul. 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins er það skilyrði gert að sprotafyrirtækið hafi fengið fyrirfram staðfestingu Rannís áður en kaupréttarsamningur er gerður.

Ætla má að með þessu skilyrði er verið að tryggja að aðeins starfsfólk sprotafyrirtækja sem fást við nýsköpun njóti þessa skattalega hagræðis. Markmiðið er í sjálfu sér er skiljanlegt en ekki fæst séð afhverju þess er krafist að staðfesting þurfi að gerast áður en kaupréttarsamningar eru gerðir en ekki t.d. á líftíma þeirra.

Í Svíþjóð er farin sú leið að sett eru fram hlutlægt skilyrði er varðar t.d. stærð, starfsaldur sem og atvinnustarfsemi fyrirtækisins og opinbert eignarhald er útilokað. Í Eyrstrasaltsríkjunum eru hins vegar engar kröfur gerðar.

Það er að mörgu að huga þegar nýsköpunarfyrirtækjum er komið á fót. Eðli málsins samkvæmt eru sprotafyrirtæki mismunandi og stofnendur þeirra með mismunandi bakgrunn bæði er varðar menntun sem og starfsreynslu. Það verður að teljast ósanngjörn krafa gagnvart óreyndari stofnendum og þ.a.l. starfsfólki þeirra, að þekking á helstu úrræðum nýsköpunarfyrirtækja fyrirfinnist innan sprotafyrirtækisins í öndverðu.

Fyrirfram samþykki Rannís er til þess fallið að auka kostnað sem og flækja starfsumhverfi félagsins. Æskilegt er að hafa skýrar og einfaldar reglur sem auðvelt er að fara eftir en að leita þurfi fyrirfram samþykkis opinberra aðila eða sérfræðinga.

Ef sú leið verður farinn að Rannís þurfi að staðfesta að um sé að ræða nýsköpunar- eða sprotafyrirtæki þá er algjörlega óþarft að slíkt þurfi að gerast áður en kaupréttarsamningar við starfsmenn eru gerðir. Oft á tíðum vita stofnendur e.t.v. ekki af endurgreiðslu úrræðum Rannís. Fyrirfram samþykki Rannís býr til óþarfa hindrun og kostnað.

Það hvort verkefnið sé staðfest af Rannís fyrir eða eftir gerð kaupsamninga við starfsmenn hefur heldur ekkert um að segja hvort fyrirtækið fái í raun og veru við nýsköpun en ætla má að tilgangur þessa frumvarps sé einmitt að gera starfsumhverfi nýsköpunarfyrirtækja eftirsóknarverðara.

Við leggjum til að 1. mgr. 3. gr. verði felld úr frumvarpinu eða endurskrifuð með þeim hætti að fyrirfram staðfestingu sé ekki krafist og samþykki þurfi einungis að fást innan líftíma kaupréttarins sem skv. 4 tölul. 1.mgr. 3. gr. frumvarpsins eru 6 ár.

2. tölul. 1. mgr. 3. gr. Ávinnings réttur

Eðlilegt að kaupréttarhafi þurfi að ávinna sér réttinn sem oftast er mældur í tímalengd frá gerð samnings til nýtingar. Hins vegar er óþarfi að binda slík skilyrði í lög því flest fyrirtæki gera sjálf sambærilegar kröfur.

3. tölul. 1. mgr. 3. gr. Kaupverð

3. mgr. setur fram ákveðnar takmarkanir á lágmarks kaupverð. Kaupverðið má ekki vera lægra en gangverð eða bókfært virði eiginfjár skv. síðasta samþykka ársreikningi.

Hér þarf að huga að minnst þremur atriðum:

- Í fyrsta lagi ætti það að vera undir félaginu og kaupréttarhafa komið að semja um verð kaupréttarins.
- Í öðru lagi eru kaupréttarsamningar oft á tíðum gerðir í árdaga félagsins. Við slíkar aðstæður hafa almennt engin viðskipti með hluti félagsins átt sér stað á sama tíma og eigið fé félagsins er lítið sem ekkert. Einnig má nefna að í sumum tilvikum liggur ársreikningur ekki fyrir þar sem sú aðstaða getur komið upp að félag hafi ekki starfað í heilt rekstrar ár við gerð kaupréttarsamnings. Við slíkar aðstæður er erfitt að reikna kaupverð.
- Í þriðja lagi er ekki eðlilegt að miða gangverð við bókfært verð því það er mjög ónákvæmur mælikvarði á verðmat nýsköpunarfyrirtækja og reiknisskil nýsköpunarfyrirtækja eru heldur ekki alltaf sambærileg.

Í ljósi ofangreinds leggjum við til að ákvæðið verði felld úr frumvarpinu þar sem stofnendum og öðrum eigendum sprotafyrirtækja á að vera treystandi fyrir að bera hag fyrirtæksins fyrir brjósti og ákvarða sanngjörn kaup og kjör við starfsfólk sitt.

4. tölul. 1. mgr. 3. gr. Líftími og bann við framsali

Í 4. tölulið ákvæðisins er gerð tvíþætt krafa. Annars vegar að kaupréttur sé ekki framseljanlegur og hins vegar að líftími samningsins sé ekki lengri en 6 ár.

Í framkvæmd ávinnast kaupréttir almennt á 4 árum sem skiptist í eins árs „cliff“ og þriggja ára ávinnings tímabil (e. vesting period). Kaupréttarhafa er svo altént heimilt að nýta áunnin kauprétt í 1-6 ár frá því að hann var áunninn. Það er hagur starfsfólks hafa hafa nýtingarréttinn sem lengstan.

Hagur starfsfólks yrði því best varinn ef líftími samningsins er hvað lengstur.

Rétt er að taka fram að kaupréttir altént nýttir þegar sprotafyrirtæki eru skráð á markað eða keypt og/eða sameinuð öðrum fyrirtækjum. Ástæðan er tvíþætt, 1) við slíkt tímamark er fjárhagsleg áhætta starfsfólks takmörkuð þar sem kaupréttur er nýttur í sömu andrá og hlutirnir eru seldir, 2) oft er þess ekki krafist að starfsfólk reiði fram fjármuni af hendi heldur er því greiddur út mismunurinn.

Sem dæmi má nefna að nýsköpunarfyrirtækið Transfer Wise sem stofnað var í janúar 2011 var tekið til viðskipta í kauphöllinni í London sumarið 2021 eða 10 árum frá stofnun.

Marel er eitt af fáum íslenskum nýsköpunarfyrirtækjum sem hafa verið tekið til viðskipta á skipulegum verðbréfamarkaði en það tók fyrirtækið 9 ár að ná þeim áfanga (1983-1992). Það tók Össur t.a.m. 28 ár að ná þeim áfanga.

Eðlilegt væri því að veita fyrirtækjum meira svigrúm til að koma til móts við starfsfólk sitt þegar líftími kaupréttar er ákvarðaður þar sem það er í til bóta fyrir starfsfólk að geta nýtt áunninn kauprétt á lengra tímabili t.d. 10 ár.

Almennt er að finna skilyrði í kaupréttarsamningum sem kveða á um bann við framsali án samþykktar stjórnar eða að félagið njóti forgangsréttar líkt og oft er að finna í samþykktum félaga þegar það kemur að sölu eða framsali á hlutum.

Við teljum óþarft að binda bann við framsal í lög þar sem upp geta komið atvik t.d. við andlát starfsfólks þar sem gott væri að njóta aukins sveigjanleika.

Í ljósi ofangreinds leggjum við til á áskilnaður um hámarks líftíma sem og bann við framsali verði fellt úr brott úr frumvarpinu. Ef ekki verður fallist á ofangreinda tillögu mælumst við til að líftíminn verði lengur a.m.k. um 10 ár.

Lokaorð

Því ber að fagna að ráðist sé í þessar mikilvægu breytingar á skattlagningu kaupréttar starfsfólks sprotafyrirtækja. Þær standast hins vegar engan vegin samanburð við þau lönd sem eru fremst í nýsköpun í Evrópu.

Best er að skattlagning kaupréttakerfa hér á landi taki mið af einföldustu og hagstæðustu eiginleikum kerfa sem nú eru í gildi t.d. í Svíþjóð og Eystrasaltslöndunum. Það er óþarft að finna upp hjólið.

Undirritaður er boðinn og búinn til að eiga í frekari samráði við efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis og útskýra efni umsagnarinnar nánar.

Virðingarfyllst,

A handwritten signature in black ink, appearing to be "Jón Gunnar Ólafsson".

---

f.h. Monerium ehf.
Jón Gunnar Ólafsson

Umsögn Rannsóknamiðstöðvar Íslands um Frumvarp til laga um breytingar á ýmsum lögum um skatta og gjöld

Þingskjal 502 — 432. mál (153. löggjafarþing 2022–2023), II kafli 16. og 17. gr. er varða lög um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki nr. 152/2009.

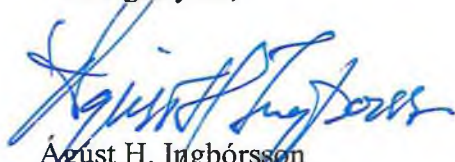
Rannís gerir engar athugasemdir við að bráðabirgðaákvæði um skattfrádrátt vegna útlagðs kostnaðar fyrirtækja við rannsóknar- og þróunarverkefni skuli framlengt. Rannís fagnar framkvæmd úttektar á þessari stuðningsaðferð á vegum Efnahags- og framfarastofnunarinnar (OECD) og hefur aðstoðað við framkvæmd hennar.

Rannís vill nýta þetta tækifæri til að ítreka að þá afstöðu stofnunarinnar að æskilegt sé að skýra frekar vilja löggjafans hvað snertir framkvæmd þessa mikilvæga verkefnis með því að skerpa á ákveðnum atriðum sem geta leitt til vafa í framkvæmd. Ábendingum hefur verið komið á framfæri við fjármála- og efnahagsráðuneytið og lúta þær einkum að eftirfarandi þremur þáttum:

1. Eyða óvissu um hvað átt er við í 2. gr. laga nr. 152/2009 að lögin gildi fyrir „fyrirtæki sem eru eigendur rannsóknar- eða þróunarverkefna“
2. Skýra betur í lögum hvaða reglur skuli eiga við um samstarf og aðkeypta rannsóknar- og þróunarvinnu þegar um er að ræða „tengda aðila“.
3. Skýra betur í lögum hvort það sé vilji löggjafans að fyrirtæki innan sömu samstæðu, með mismunandi kennitölur, eigi að heyra undir sameiginlegt þak varðandi heildarkostnað.

Rannís vonast til að í kjölfar úttektar OECD komist heildarendurskoðun á lögum nr. 152/2009 á dagskrá, því mikilvægt er að lágmarka óvissu og auka skilvirkni í staðfestingu rannsóknar- og þróunarverkefna. Rannís vonast eftir góðu samstarfi við efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis við þá endurskoðun.

Virðingarfyllst,

Ágúst H. Inghórssón
Forstöðumaður

Nefndasvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 6. desember 2022

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttir, mútubrot o.fl.), 432. mál

Samtök atvinnulífsins (SA) vísa til tölvupósts efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis frá 28. nóvember þar sem óskað var umsagnar um ofangreint frumvarp. SA gera athugasemdir við hinn skamma umsagnarfrest sem veittur var í málinu og leggja áherslu á að fá a.m.k. tvær vikur til þess að skila umsögnum um mál.

Með frumvarpinu er m.a. gert ráð fyrir því að tímabundin hækkun skattahvata vegna rannsókn- og þróunar verði framlengt um tvö ár og skattaleg meðferð kaupréttá í nýsköpunarfyrirtækjum verði endurskoðuð. SA fagna þessum fyrirhuguðu breytingum og taka undir þau sjónarmið sem koma fram í umsögn Samtaka iðnaðarins um málið.

Að mati SA er hins vegar miður að horfið hafi verið frá þeirri fyrirhuguðu breytingu að festa tímabundna hækkun skattahvata vegna R&D varanlega í lög eins og lagt var til þegar frumvarpið var í samráðsgátt. Hins vegar eru breytingar á ákvæðum frumvarpsins um kaupréttarkerfi fyrir sprotafyrirtæki til mikilla bóta.

Að festa skattahvatakerfi fyrir rannsóknir og þróun varanlega í sessi, líkt og gert var ráð fyrir þegar frumvarpið kom frá ráðuneytinu, væri afar mikilvægt skref fyrir nýsköpun hér á landi. Í frumvarpið skortir rökstuðning fyrir því að horfið hafi verið frá þeirri leið. Hækkað þak og hlutfall endurgreiðslu kostnaðar vegna rannsókna og þróunar hefur orðið til þess að fjárfesting í nýsköpun hefur vaxið umtalsvert á undanförunum árum og skipti t.a.m. sköpum á tímum heimsfaraldurs. Samkeppnishæfni íslenskra nýsköpunarfyrirtækja eykst þannig í alþjóðlegu tilliti.

Með frumvarpinu eru jafnframt lagðar til breytingar á tekjuskattslögum þannig að sérreglur gildi um kauprétti í sprotafyrirtækjum. Þannig skuli skattleggja tekjur vegna nýtingar kaupréttar í sprotafyrirtækjum sem fjármagnstekjur að ákveðnum skilyrðum uppfylltum. Skortur á mannaði á næstu árum stendur vexti nýsköpunarfyrirtækja fyrir þrifum og öflugt kaupréttarkerfi er lykilatriði til þess að vel menntaðir og reynslumiklir sérfræðingar veljist til starfa. Þær breytingar sem lagðar eru til í frumvarpinu eru því skref í rétta átt.

Varðandi skilyrði þessa ákvæðis og aðrar athugasemdir við frumvarpið vísast til umsagnar Samtaka iðnaðarins um málið og taka SA undir þau sjónarmið.

Virðingarfyllt,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Heiðrún B. Gísladóttir.

Heiðrún Björk Gísladóttir

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
nefnadasvid@althingi.is

Reykjavík, 1. febrúar 2023

Efni: Viðbótarumsögn Samtaka iðnaðarins um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttir, mútubrot o.fl.), 432. mál, 153. löggjafarþing 2022-2023

I. Inngangur

Vísað er í umsögn Samtaka iðnaðarins (hér eftir „SI“ eða „samtökin“) dags. 6. desember 2022¹ um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld. Við afgreiðslu þingmála fyrir síðustu áramót var sá þáttur frumvarpsins sem varðar skattahvata vegna rannsókna og þróunar klofinn frá en eftir standa m.a. tillögur að breytingum á skattalegri meðferð kaupréttá í nýsköpunarfyrirtækjum. Vísá samtökin til þess kafla í fyrri umsögn sinni og ítreka að tillögur samtakanna um umbætur á kaupréttakerfi fyrir nýsköpunarfyrirtæki eru til þess fallnar að auka samkeppnishæfni hugverkaiðnaðar hér á landi sem hefur nú þegar aukið fjölbreytni í útflutningstekjum þjóðarbúsins og skapað verðmæt störf.

Eins og fram kom í fyrri umsögn samtakanna er helsta vaxtahindrun hugverkaiðnaðar í dag skortur á sérfræðingum. Öflugt kaupréttarkerfi getur verið lykilorð til þess að nýsköpunar- og vaxtarfyrirtæki geti fengið til sín vel menntaða og reynslumikla sérfræðinga til þess að viðhalda þróun, nýsköpun, vexti og markaðssetningu.

Með þessari viðbótarumsögn vilja samtökin bæta við tillögu að einfaldri breytingu á 9. gr. tekjuskattslaga (tskl.) til viðbótar við þá tillögu sem liggur fyrir að nýrri 10. gr.a. tskl.

II. Tillaga að viðbót við 9. gr. tekjuskattslaga

Í 9. gr. tskl. er kveðið á um skattlagningu kaupa á hlutabréfum samkvæmt kauprétti. Ákvæðið kveður á um hina almennu reglu að til skattskyldra tekna skuli teljast mismunur á kaupverði samkvæmt kaupréttarsamningi og raunvirði bréfanna þegar kaupréttur er nýttur. Í ákvæðinu er heimild til að fresta skattlagningu þar til eigendaskipti verða á hlutabréfunum. Þannig fer skattlagning ekki fram fyrir en starfsmaðurinn hefur í reynd innleyst ávinninginn sem hann hlýtur, sem kemur til ef bréfin hafa hækkað, við innlausn kaupréttarins og fjármunirnir standa honum lausir til ráðstöfunar til greiðslu tekjuskattsins.

---

¹ [Umsögn Samtaka iðnaðarins um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld \(kaupréttir, mútubrot o.fl.\), 432. mál, 153. löggjafarþing 2022-2023 \(althingi.is\)](#)

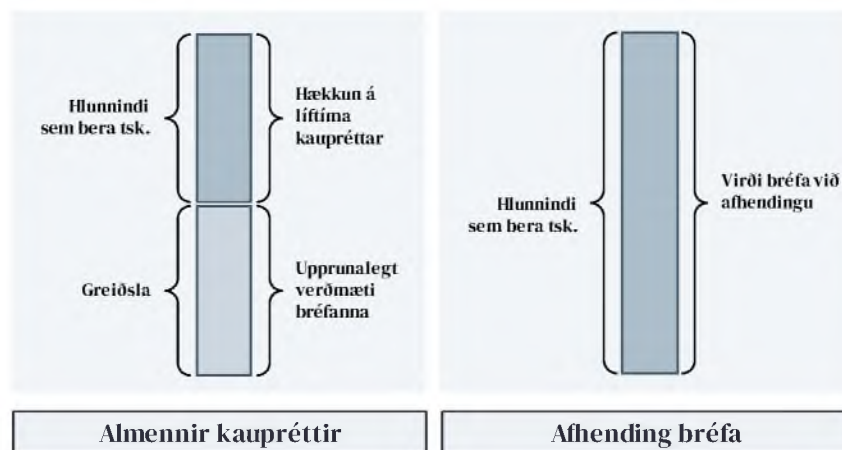

Óvissa ríkir um hvort sambærileg heimild til frestunar á skattlagningu eigi við þegar um er að ræða aðrar aðferðir við veitingu hvata til starfsmanna í formi hlutabréfa. Samtökin leggja til að tekinn verði af vafi um það, með viðbót við orðalag 9. gr. tskl.

Lagt er til að umrætt lagaákvæði um frestun skattlagningar í tilviki kaupréttar verði útvíkkað til að skýrt sé að það eigi einnig við um afhendingu hlutabréfa til starfsmanna án þess að um kaup samkvæmt kauprétti sé að ræða, þ.e.a.s. í þeim tilvikum þar sem fyrirtæki telja heppilegra að afhenda starfsmönnum sínum hlutabréf án endurgjalds að tilteknum skilyrðum uppfylltum.

Færst hefur í aukana að litið sé til fleiri aðferða við veitingu hvata til starfsmanna í formi hlutabréfa sem hafa sama markmið og liggur að baki kaupréttum. Slík tilhögun er sambærileg kaupréttum, eins og þegar starfsmönnum eru afhent hlutabréf án endurgjalds vegna framlags í starfi. Slík aðferð getur verið einfaldari í framkvæmd í mörgum tilvikum, auk þess að stuðla að eignarhaldi starfsmanna á hlutabréfum án þess að inna þurfi af hendi endurgjald eins og í tilviki kaupréttar.

Þessi tilhögun er víða nýtt erlendis hjá fyrirtækjum sem starfa á alþjóðamörkuðum og er áhugi hér á landi að geta boðið upp á samskonar fyrirkomulag og tíðkast erlendis. Öll rök hníga að því að sama skattalega meðferð ætti að gilda við meðferð kaupréttar og við endurgjaldslausu afhendingu bréfa, er varðar skattalega meðferð hlunninda.

Í báðum tilvikum er um að ræða mikilvæg hvatakerfi sem íslensk fyrirtæki geta þá nýtt enn betur ef fyrir liggur að hægt sé að fresta skattlagningu þar til raunverulegur ávinningur er fyrir hendi. Rök þess að gera ráð fyrir frestun skattlagningar, við meðferð kaupréttar, fólust fyrst og fremst í að starfsmenn taka töluverða áhættu með því að kaupa hlutabréf og greiða af því tekjuskatt án þess að fyrir liggja að þeir innleysi í reynd hagnað eða fái skattskyldar tekjur.

Til að ná ofangreindu fram með skýrum hætti og til að tryggja fyrirsjáanleika mætti bæta annarri málsgrein við 9. gr. laga um tekjuskatt:

Ákvæði 1. mgr. eiga einnig við vegna afhendingar hlutabréfa til manns án endurgjalds vegna starfa hans fyrir annan aðila.

Jafnframt mætti breyta heiti 9. gr. þannig að við bætist „eða afhending á hlutabréfum án endurgjalds“.

IV. Lokaorð

Samtökin óska eftir því að fá að koma fyrir efnahags- og viðskiptanefnd til þess að fylgja eftir tillögum sínum, bæði er varðar umbætur á tillögu að nýrri 10. gr. a. og viðbót á 9. gr. tekjuskattslaga, sbr. þessa umsögn.

Virðingarfyllst,

A handwritten signature in blue ink that reads 'Sigríður Mogensen'. The signature is written in a cursive style and is positioned above a horizontal line.

Sigríður Mogensen,
Sviðsstjóri iðnaðar- og hugverkasviðs SI

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
nefnasvid@althingi.is

Reykjavík, 6. desember 2022

Efni: Umsögn Samtaka iðnaðarins um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttir, mútubrot o.fl.), 432. mál, 153. löggjafarþing 2022-2023

I. Inngangur

Samtök iðnaðarins (*hér eftir „SI“ eða „samtökin“*) hafa tekið til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld þar sem meðal annars er gert ráð fyrir því að tímabundin hækkun skattahvata vegna rannsókn- og þróunar (R&D) verði framlengd um tvö ár og skattaleg meðferð kaupréttar í nýsköpunarfyrirtækjum verði endurskoðuð. Samtökin fagna þessum áformum en þau eru til þess fallin að bæta samkeppnishæfni hugverkaiðnaðar hér á landi sem hefur nú þegar aukið fjölbreytni í útflutningstekjum þjóðarbúsins og skapað verðmæt störf.

Samtökin vilja þó koma á framfæri athugasemdum við nokkur atriði frumvarpsins, fyrst og fremst það að horfið hafi verið frá því að festa tímabundna hækkun skattahvata vegna R&D varanlega í lög eins og lagt var til þegar frumvarpið var í Samráðsgátt. Á sama tíma fagna samtökin þeim breytingum sem urðu á fyrirhuguðum lagaákvæðum um kaupréttakerfi fyrir sprotafyrirtæki og telja þær til mikilla bóta.

II. Skattahvatar vegna rannsókna og þróunar verði gerðir varanlegir

Hugverkaiðnaður hefur fest sig í sessi sem fjórða stoð útflutnings til viðbótar við orkusækinn iðnað, sjávarútveg og ferðaþjónustu en fyrirtæki í hugverkaiðnaði eiga það sameiginlegt að fjárfesta í rannsóknum og þróun sem er uppspretta verðmætasköpunar í greininni. Tækifærum í hugverkaiðnaði eru fá takmörk sett, hvort sem litið er til tölvuleikjagerðar, líftækniáfurða, heilbrigðistækni, hugbúnaðar eða hátækni á ýmsum sviðum. Á þetta hafa samtökin margfalt bent á, síðast í fyrri umsögn um mál það er hér er til skoðunar.

Miklar umbætur á skilyrðum og hvötum til nýsköpunar hafa eflt hugverkaiðnað og hvatt fyrirtæki til þess að fjárfesta af enn meiri krafti í nýsköpunarverkefnum á Íslandi og er skattahvatakerfi fyrir rannsóknir og þróun burðarásinn í stuðningsumhverfi fyrir nýsköpun hér á landi. Sá hvati sem felst í endurgreiðslum á kostnaði vegna R&D hefur gefið góða raun hér á landi frá því að kerfinu var komið á fyrir um áratug. Það var þó ekki fyrr en stjórnvöld hækkuðu þak og hlutfall endurgreiðslu umtalsvert, fyrst árið 2018 og svo aftur árið 2020, sem fjárfestingin tók almennilega við sér, eins og efnahags- og viðskiptanefnd þekkir.

Á fyrri stigum frumvarpsins var lagt til að tímabundinni hækkun endurgreiðsluhlutfalls vegna kostnaðar sem fellur til við rannsóknir og þróun yrði gerð varanleg. Endurgreiðsluhlutfall hefur síðan um miðbik árs 2020 verið 35% fyrir lítil og meðalstór fyrirtæki og 25% fyrir stór auk þess sem þak á tiltækum kostnaði hefur verið ýmist 1 eða 1.1 milljarður. Nú er í 16. gr. frumvarpsins lagt til að núgildandi bráðabirgðaákvæði verði framlengd um tvö ár. Samtökin óska eftir

útskýringum á því hvers vegna horfið var frá þeim fyrirætlunum að hlutföll og þak yrðu fest varanlega í lög. Í greinagerð er vísað til úttektar á vegum OECD á endurgreiðslukerfinu en sú úttekt kom til áður en lagt var til að kerfið yrði fest varanlega í lög og því óljóst hvað breyttist áður en frumvarpið kom til efnahags- og viðskiptanefndar.

Fyrirsjáanleiki kerfisins skiptir öllu máli fyrir fyrirtæki sem gera áætlanir til langs tíma þegar kemur að rannsóknum og þróun. Hvert verkefni getur tekið á bilinu 2-20 ár í þróun og því er horft til langs tíma við ákvörðunartöku á því hvar skal staðsetja verkefni. Þá má bæta við að öflugt stuðningsumhverfi nýsköpunar er grundvallaratriði þegar kemur að því að laða að fjárfestingu inn í verkefni sem fyrirtæki í nýsköpun byggja afkomu sína á fyrstu árin.

Samtökin fagna því að til standi að framlengja þennan mikilvæga hvata og að til standi að halda hlutföllum og þaki samkeppnishæfu áfram en lýsa yfir vonbrigðum yfir því að kerfið verði ekki gert varanlegt á yfirstandandi þingi.

III. Kaupréttarkerfi fyrir sprotafyrirtæki

Eins og fram kom í umsögn samtakanna á fyrri stigum er helsta vaxtahindrun hugverkaiðnaðar í dag, ekki aðeins hér á landi heldur víða um heim, skortur á sérfræðingum. Nýleg greining SI sýnir að það vantar um 9 þúsund sérfræðinga á næstu fimm árum til að hámarka vaxtagetu fyrirtækja í hugverkaiðnaði. Öflugt kaupréttarkerfi er lykilatriði til þess að vaxtarfyrirtæki geti fengið til sín vel menntaða og reynslumikla sérfræðinga til þess að keyra áfram þróun, vöxt og markaðssetningu. Reglur í kringum kauprétti starfsmanna fyrirtækja hér á landi hafa ekki gagnast sem skyldi og því fagna samtökin því að lagt sé til að sérstakar reglur gildi um kauprétti í sprotafyrirtækjum.

Eignarhald starfsmanna á hlutum í fyrirtækjum er eitt af því sem hefur um áraraðir einkennt uppbyggingu nýsköpunarfyrirtækja á þeim svæðum þar sem sprotaumhverfið þykir hvað hagfelldast, s.s. í Bandaríkjunum. Slíkt eignarhald hefur síður tíðkast í Evrópu en ríki sem standa framarlega á sviði nýsköpunar s.s. Bretland, Svíþjóð og Eistland hafa í auknum mæli verið að innleiða slíka hvata. Kaupréttir starfsmanna geta hjálpað til við að laða að hæfileikaríkt starfsfólk til lítilla sprotafyrirtækja með takmarkað fjármagn en háleit markmið. Eignarhald eykur áhuga starfsmanna á verkefnum og velgengni fyrirtækisins og umbunar þeim ef fyrirtækið nær markmiðum sínum.

Samtökin fagna þeim breytingum sem hafa orðið á frumvarpinu í meðförum ráðuneytisins hvað varðar reglur í kringum kauprétti í sprotafyrirtækjum. Um þetta er fjallað í 3. gr. frumvarpsins þar sem lagt er til að tekjur af kaupréttum í sprotafyrirtækjum skuli skattlagðar sem fjármagnstekjur að ákveðnum skilyrðum uppfylltum. Samtökin vilja þó nýta tækifærið og nefna tvö atriði sem breyta þyrfti:

i) Skilgreining á sprotafyrirtæki

Samtökin hvetja efnahags- og viðskiptanefnd til þess að uppfæra skilgreiningu á sprotafyrirtæki í frumvarpinu. Samkvæmt því er skilgreint sprotafyrirtæki með eftirfarandi hætti: *Skráð einkahlutafélag eða samlags/sameignarfélag sem fellur undir lög um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, þ.e. stunda rannsóknir eða þróun, sem er innan stærðarmarka 2. tölul. 3. mgr. 1. tölul. B-liðar 1. mgr. 30. gr. tekjuskattslaga, þ.e. að hjá félaginu starfi ekki fleiri en 25 starfsmenn og félagið sé með árlega veltu undir 650 milj. kr. og/eða efnahagsreikning undir*

650 milj. kr. Ef félag er hluti af félagasamstæðu skal miða við samstæðuna í heild á grundvelli samstæðureiknings.

Skilgreining þessi var samin árið 2016 en síðan þá hefur íslenskt nýsköpunarumhverfi gjörbreyst. Mikilvægt er að endurskoða þessi mörk til þess að lögin endurspegli verðlagsþróun og starfsumhverfi sprotafyrirtækja eins og það er í dag. Samtökin leggja til að greinin verði uppfærð á þann veg að miðað sé við að fyrirtæki hafi ekki fleiri en 50 starfsmenn og árleg velta sé undir milljarði.

Þetta viðmið er í samræmi við skilgreininguna á litlu fyrirtæki í lögum um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki nr. 152/2009 en þar er gert ráð fyrir að starfsmannafjöldi lítils fyrirtækis fari ekki yfir 50 manns og velta fyrirtækis nemi ekki meira en 10 milljónum evra sem eru í dag tæpur 1,5 milljarður íslenskra króna. Almennt er á Íslandi í dag miðað við að sprotafyrirtæki sé komið af fyrstu stigum þegar árleg velta er komin yfir milljarð, til að mynda beitir Rannís þeim viðmiðum við úthlutun Vaxtarsprotans. Þá má nefna að 650 milljónir uppfærðar samkvæmt vísitölu neysluverðs í júní 2016 eru í dag tæpar 830 milljónir. Til viðbótar má nefna að 50 starfsmanna viðmiðið er í samræmi við til að mynda reglur í Svíþjóð.

ii) Kaupréttur megi ná til lengri tíma en sex ára

Rétt eins og segir í greinagerð með frumvarpinu um 1 og 3. gr. þess eru kaupréttir gjarnan gerðir frá fjórum til tíu ára en frumvarpið setur með 4. skilyrði í 3. gr. frumvarpsins sex ára tímamark á líftíma kaupréttá. Óljóst er hver ástæðan er fyrir þessum takmörkunum. Samtökin hvetja efnahags- og viðskiptanefnd til þess að færa mörkin í 10 ár til þess að hamla ekki að sprotafyrirtæki sem eru í tímafrekum rannsóknum og þróun geti boðið starfsfólki kauprétti. Í nágrannalöndum okkar er ekki sambærilegt takmark á líftíma kaupréttá og sprotum gefið meira svigrúm varðandi hvernig þau kjósa að útfæra kaupréttarsamninga.

IV. Lokaorð

SI fagna því að til standi að framlengja tímabundna skattahvata vegna rannsókna- og þróunar fyrirtækja og því að koma eigi á fót sérstöku kaupréttarkerfi fyrir sprotafyrirtæki. Líkt og fram kemur í umsögninni gera samtökin þó athugasemdir við ákveðin atriði frumvarpsins og óska eftir því að fá að koma fyrir efnahags- og viðskiptanefnd til þess að lýsa þeim sjónarmiðum.

Virðingarfyllt,

Nanna Elísa Jakobsdóttir,

Viðskiptastjóri á iðnaðar- og hugverkasviði

Efnahags- og viðskiptanefnd
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Reykjavík, 6. desember 2022

**Efni: Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttur, mútubrot o.fl.).
(Mál nr. 432)**

Viðskiptaráð hefur tekið til umsagnar breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld. Frumvarpið felur meðal annars í sér breytingu á reglum um kaup á hlutabréfum á grundvelli kaupréttarsamninga. Ráðið hefur lengi talað fyrir endurskoðun á kaupréttum og fagnar því að stjórnvöld ætli að taka skref í þá átt. Ráðið hefur þó nokkrar athugasemdir við útfærslu frumvarpsins.

Nauðsynlegt að breyta fyrirkomulagi kaupréttta

Umgjörðin um kauprétti hérlendis er talsvert lakari en í nágrannalöndum okkar. Sökum smæðar og skorts á hæfu starfsfólki er nauðsynlegt að kerfi okkar sé ekki einungis samkeppnishæft, heldur betra en í nágrannalöndunum. Líkt og fjallað er um í greinargerð frumvarpsins hafa tekjur vegna kaupréttta, sem starfsmanni eru veittar í tengslum við starf sitt, almennt verið skattlagðar sem hefðbundnar launatekjur en ekki eins og fjármagnstekjur. Þröng skilyrði eru fyrir undanþágu frá þeirri reglu og ná þau almennt ekki til nýsköpunarfyrirtækja. Fyrstu árin í starfsemi nýrra félaga, sér í lagi ef þau vinna að markaðssetningu nýrrar vöru, eru tekjur oft af skornum skammti. Eðli málsins samkvæmt hafa þau félög minna á milli handanna til að greiða út laun. Þá er almennt erfiðara fyrir íslensk félög að sækja erlenda sérfræðinga sem og að komast inn á erlenda markaði samanborið við félög erlendis. Viðskiptaráð fagnar því endurskoðun á þessu fyrirkomulagi þar sem það eykur líkurnar á að smærri félög geti laðað til sín hæft starfsfólk, sem er lykilatriði í því að auka samkeppnishæfni nýsköpunar á Íslandi. Auk þess minnkar þetta aðstöðumuninn milli fjárfesta og starfsfólks.

Skilyrði of þröng

Útfærsla frumvarpsins gerir það þó að verkum að breytingarnar munu ekki skila miklu fyrir nýsköpunarfyrirtæki. Skilyrðin sem sett eru í frumvarpinu eru þröng og taka ekki mið af því umhverfi sem umræddir samningar eru gerðir í. Í 1. tl. 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins er sett fram skilyrði um að „*protafyrirtæki hafi fengið staðfestingu Rannís, sbr. 5. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009, áður en kaupréttarsamningur var gerður og vinnuframlag þess sem fær kauprétt tengist eingöngu framkvæmd á hinu staðfesta verkefni*“. Viðskiptaráð gerir athugasemd við það að tengja kaupréttarsamninginn við ákveðið verkefni. Í nýsköpunarfyrirtækjum starfa starfsmenn þétt að sama markmiði, um fáa starfsmenn er að ræða og raunar ólíklegt að einhverjir starfsmenn séu alfarið utan við ákvarðanatöku í einhverju verkefni. Ráðið sér ekki rök fyrir öðru enað heimila kaupréttarsamninga heilt yfir fyrirtækið, en með þessari útfærslu er annað hvort verið að mismuna starfsmönnum eða

skapa óþarfa umstang hjá fyrirtækjum svo allir starfsmenn uppfylli viðkomandi skilyrði. Sömu reglur ættu að gilda um alla starfsmenn innan nýsköpunarfyrirtækja varðandi nýtingu kaupréttá.

Líftími kaupréttarsamninga vinnur gegn markmiði

Þá felur 4. tl. 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins í sér að samningur um kauprétti sé ekki framseljanlegur og nái ekki til lengri tíma en sex ára. Viðskiptaráð telur mikilvægt að þessum tímamörkum sé alfarið sleppt eða í öllu falli þau lengd verulega. Eigi samningurinn að ná því markmiði sínu að samtvinna hagsmuni starfsmanna og nýsköpunarfyrirtækja er vert að hafa það í huga að vöxtur nýsköpunarfyrirtækja er langt ferli og tekur mun lengri tíma ár fyrir slík félög að ná raunverulegum vexti. Afar litlar líkur eru því að á því tímabili aukist virði kaupréttá og þar með hætt við að lítill tilgangur sé með þeim. Ráðið telur rétt að líta til framkvæmdar erlendis hvað þetta varðar, en umrætt ákvæði er á skjön við þær fyrirmyndir. Ráðið telur engin haldbær rök fyrir því að takmarka samningana með þessum hætti.

Festa þarf í sessi bráðabirgðaákvæði um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki

Þegar frumvarpið var kynnt í samráðsgátt stjórnvalda fól 16. gr. í sér að bráðabirgðaákvæði laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki nr. 152/2009 var gert varanlegt. Frumvarpið hefur nú tekið breytingum á þá leið að bráðabirgðaákvæðið hefur einungis verið framlengt um tvö ár. Viðskiptaráð mótmælir þessari breytingu og telur mikilvægt að festa ákvæðið í sessi. Slík breyting yrði mikið framfaraskref og skapar nauðsynlegan fyrirsjáanleika fyrir nýsköpunarfyrirtæki og fjárfesta.

Í greinargerð frumvarpsins kemur fram að mikilvægt sé að „*stuðla að nýsköpun á Íslandi svo sem með rýmkun á reglum um kaup á hlutabréfum samkvæmt kauprétti og hvetja einstaklinga, þar á meðal starfsmenn, stjórnarmenn og sérhæfða ráðgjafa, til að taka þátt í uppbyggingu fyrirtækja sem stunda nýsköpun svo þau geti í ríkari mæli notið góðs af mikilvægri sérfræðilekkingu og viðhaldi henni*“. Í ljósi ofangreinds mun frumvarpið að óbreyttu ekki ná umræddu markmiði. Nauðsynlegt er að gera breytingar á því eigi að stuðla að samkeppnishæfari umgjörð um kauprétti í nýsköpunarfyrirtækjum.

Viðskiptaráð leggur til að frumvarpið verði endurskoðað með tilliti til ofangreindra athugasemda og tekur jafnframt undir sjónarmið Framvís um málið.

Agla Eir Vilhjálmsdóttir
Lögfræðingur Viðskiptaráðs